O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KUTUBXONASI

Milliy tiklanish

O'zMTDP

Gazeta 1995-yil, 10-iyundan chiqa boshlagan

Har oyda ikki marta chop etiladi

O'zbekiston Milliy tiklanish demokratik partiyasining ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy gazetasi

2004 yil, 20 avgust, juma

13 (294) son

Тафаккур иқлимларида

КЎРОЛМАСЛИК ЁМОН-ЁМОНЛИГИНИ ҚЎЙМАЙДИ

Иброҳим ҒАФУРОВ,
Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг раиси.

БИЗ, қийиндир-енгилдир, ўз ипак йўлимиздан одимлаб бормоқдамиз. Дунёда кимдир ўзиб кетаётгандир, кимдир олисларни кўзлаб оҳиста қадамлаётгандир. Маърифатли халқ ўзи англаб ва ўз йўлини ўзи тўғрилаб олади.

ЎЗБЕКИСТОН — ўсишга қобил мамлакат. Қачон, қаерда бўлмай бу ерда одамларнинг бир-бирларига хайрихоҳ эканликларини кўрдим. Хонадонларнинг дастурхонлари ҳамиша бир-бирларига очиқ эканлиги устидан чиқдим. Ҳеч ризқ-насибани бировдан яширгани ва қизғанганлигини учратмадим. Йўлларда доим ёрдамга тайёр кишиларга дуч келдим. Турли-туман миллатлар вакилларининг ўзаро тотувлиги, битишувчанлик ва муросага риоя қилишга табиатан мойилликларини кўриб беҳад қувондим. Дўст бўлиб келган неча-неча кишилар бизга илм-фан тажрибалари билан яқиндан ўртоқлашдилар. Буларнинг ҳаммасини қолаверса, Ўзбекистондай еримизнинг саховатли табиатидан деб қарайман. Ўзбекистондай улуғвор табиат ичида ўсган, яшаган, шу ерга фарзанд бўлган одам жоҳил, бандит, билмасвой, тўқмоқвой ва тўмтоқвой бўлмаслиги керак, деган ақидага келганман ва шу ақидам билан инсоний ҳаётимни маъноли, мазмунли деб биламан.

Куни кеча Тошкентда рўй берган шум портлашлар ҳар биримизнинг юрагимизни ларзага солди. Қадим-қадимлардан инсоният удумларига амал қилиб элчилару элчихоналарни эъзозлаган, уларни дахлсиз деб билган халқмиз. Бизнинг барча дунё мамлакатлари ва чунончи АҚШ ёки Исроил давлатлари билан дўстлигимиз, узоқ келажакка мўлжалланган стратегик алоқаларимиз, янги вужудга келган ва катта самаралар бераётган дўстлигимиз кимларнинг кўзига чўп бўлиб тушаяпти?! Кимлар кўролмаяпти бу дўстлик, қардошлик, яхши давлатчилик муносабатларини, ўзаро тараққиёт асосларини! Кимлар уйқусини йўқотяпти бизнинг жаҳон билан яқин, одил алоқаларимиздан? Кимларнинг пайтавасига қурт тушиб қолди бизнинг халқаро борди-келдиларимиздан?! Нечун фитна-фасод ботқоғига ботиб ётганлигини бошқалардан кўриш керак? Туҳматларни мудом ҳақиқат деб дўндириш керак?!

Кимлар Ўзбекистоннинг қудратли мамлакатга айланишидан хавотирда?

Чаёндек моғор босган инида тўлғонмоқда!

Давлатга қарши террорлар қўзғалмоқда!

Дунёни олди-қочди, бўлар-бўлмас шов-шувларга тўлдирмоқда. Қонсираган кўзларини қора пардаларга яширмоқда. Хуфия ғазналардан ўмарилган ақчаларни оқлаш учун дам у ерда, дам бу ерда ўзини кўрсатмоқда. "Биз бормиз" деб қонли кекирмоқда.

Рост, кўриб, билиб турибмиз бутун дунё билан биргаликда: ўзининг эртасини кўролмайдиган ва ундан ҳам баттарроқ, ўзининг эртасига мутлақо ишонмайдиган маълум бир тоифа одамларга жиноий машғулот топилди. Бу машғулотнинг номи бузғунчилик, зўравонлик, ҳозирги тил билан айтганда террор. Кўриб, билиб бошимиздан кечириб ҳам турибмиз: улар қаерда бўлмасин: Ироқ, Афғонистон, Покистон, Арабистон, Туркия, Сурия, Ливан, Судан, Россия ёки Ўзбекистондами, тўхтовсиз одам ўлдириш билан машғуллар, бузадилар, портлатадилар, яна одам ўлдирадилар, яна портлатадилар. Машғулотлар шу. Бу илгаридан қолган касб. Фақат аввалгиларидан фарқли равишда энди инсоният тараққиёти самараларидан: уяли телефон алоқаларидан, тезюрар машиналардан, дунёнинг истаган жойига бир зумда етказиб борадиган учоқлардан, портловчи моддалардан ва бошқа нарсалардан инсониятнинг ўзига қарши ёвузларча фойдаланадилар. Кундузлари галстук тақиб юрадилар, чиройли кабинетларда ўтириб бошқарадилар. Дунёнинг очиқ бозорга чиққанлигидан ғирромлик, устомонлик билан фойда оладилар ва олган даромадларини одам ўлдириш, вайронагарчиликларга сарфлайдилар.

Одамнинг ақли таажжубга тушади: шунча қурол-яроғлар, машиналар, ҳарбий техникалар, одам ресурсларини улар қаердан ва қайси мўмай пулларга олмоқдалар? Ахир Бен Ладенлар ва яна бошқа ладенларнинг ғазналари, хайр-садақа тўрбалари шунчалар тубсиз, чексиз эмасдир-ку! Ҳаммасининг охири бордир-у ва таги чиқар-ку!

Бутун инсониятнинг кўз ўнгида Ироқда, Афғонистонда шунчалаб одамларни ўлдирмоқдалар. Уларга инсон қонини тўкиш чивин ўлдиришдан осонроқ! Бунинг сабабини эса Америкага тўнкамоқдалар. Америка Ироққа кирмаган ва Саддам Америкага уруш эълон қилган замонларда ҳам Ироқда, Ливанда, Жазойирда, Африка давлатларида, Осиёда хуфя амалга оширилган қирғинлар тўхтамаган эди-ку! Хўп, Саддамлар, Бен Ладенлар ва улар атрофида югуриб юрганлар нималарга эришдилар? Одамларнинг қонларини тўкишдан бошқа нима қўлларига кирди? Американинг қудрати заррача камайдими? Фаластин мустақил давлат тузиш қудратига эга бўлдими? Афғонистон ойга учиб кетдими? Ёки Ўзбекистон ўз ҳақ йўлидан заррача чекиндими, кучи андак бўлсин қирқилдими? Йўқ! Ва яна йўқ! Нима исбот бўлди?

Зўравонлик, зулм остида азал-азалдан ақлсизлик, ожизлик, жоҳиллик, калтабинлик туриши қайта-қайта исбот бўлмоқда. Айрим лақмаларни лақиллатиш нималарга олиб келди? Умрлар заволга учради. Инсон умрларини, Холиқнинг яратиш иродасини сариқ чақага олмайдиганларнинг муборак динларга хўш қандай дахли, алоқаси бор? Барча замонларга, барча инсонларга Худонинг барча китоблари хабар берган: ИНСОН ҚОНИНИ ТЎКМАКЛИК ҲАРОМ!

Не таажжубки ва не ҳайҳотки, уларнинг хунрезликларига қарасангиз, Умари одилга қарши кўтарилган бузғунчилик ханжари, Қуръонни китоб ҳолига келтирган Усмон Зин-Нурайнга санчилган пичоқ ҳамон инсониятга эзгуликка қарши ўз қонли ишини давом эттираётгандек туюлади.

Расулуллоҳ хабар берадилар: "БИРОВГА ДУШМАНЛИК КАЙФИЯТИДА ЮРМОҚЛИК ГУНОҲДИР" ("Саҳиҳи Термизий, 53"). Хўш, улар дин учун қайғураётган бўлсалар, бу каби асос сўзларни идрок қиладиларми! Бу каби сўзлар уларга ниманидир билдирадими ёки англатадими!

Ёки яна Расулуллоҳнинг: "ёмонларингиз — яхшилиги кутилмайдиган ва ёмонлигидан қутилиб бўлмайдиганларингиз", ("СТ", 67) сўзлари баайни ўзларига ва ўзлари қилаётган ишларга тааллуқли эканлигини андак бўлсада ўйлаб кўрадиларми?

Элчиларга, элчихоналарга ҳужумлар, бегуноҳ кишиларни гаровга олиб қийнашлар булар бари ожиз, қулинч, диндан, Худонинг марҳамати, маърифатидан жуда-жуда узоқлашиб, бегоналашиб кетган, фитна, низоларига бош-оёқ ботган кишиларнинг ишлари.

Ахир қандай ахлоқ бўлиши керакки, элчиларни ўлдирадилар, болалар, хотин-халажларни гаровга оладилар, ўз кўксиларига қалқон қиладилар?

"Саҳиҳи Термизий"нинг хабар қилишича, ҳазрат Расулуллоҳ айтганлар: "Ўз биродарларингга, хоҳ золим бўлсин, хоҳ мазлум, ёрдам қил". Саҳобалар сўрадилар: "Мазлум бўлса-ку ёрдам қиламиз, аммо золим эса, унга нечук ёрдам берамиз" дедилар. Расуллоҳ: "Уни зулм қилишдан тўхтатасизлар, ёрдам қилганинг шудир" дедилар" ("СТ", 67).

Золимларни золимликдан қайтариш фақат давлатнинг иши деб қараб ўтириш тўғри иш эмас. Золимликнинг табиати, феъли-атвори шундайки, у ҳаммага қарши қаратилган. Ундан ҳамма зарар кўради, зиён-заҳмат чекади. Ўзига қарши ва ўзгаларга қарши золимликни ҳеч қачон оқлаб бўлмайди.

Ҳаёт қонуни шундай: золимни доим кимдир кўриб туради, кимдир унга дуч келади. Лекин индамай ўтиб кетади. Ўзига ортиқча ташвиш орттиришни истамайди. Кўряпсизми, ислом дини золимга қарши жуда фаол. У золимни фош қилиш ва уни золимликдан қайтаришни тарғиб қилади. "Кимки ўз аҳлоқини тузатса, жаннат устида унга атаб иморат қурилади" ("СТ", 53). Ахлоқини тузатмаган кимсанинг имораты унда жаҳаннам устида эканлиги ҳам ўз-ўзидан равшан бўлади. Булар ислом аҳлоқининг жуда фаол ғоялари. Афсус, дин ниқобидаги бузғунчилар буларга риоя этмайдилар. Ҳолбуки, ҳар қандай ниқобдаги "революционерлик" бутунлай чириди. У ҳатто XX асрга ҳам ярашмай қолган эди. Дин ниқобидаги "революционерлик" эса тамомила эскириб, эндиликда инсониятнинг оёғидан тушиб қолди. Бу чориқни ҳамон кийишга уриниш ақлсизликдан бошқа нарса бўлиб кўринмайди.

Яна шуни ҳам яхши тушуниб олайликки, бу каби қўпорувчиликлар Ўзбекистонга махсус, Ўзбекистон тупроғидагина рўй бераётган ҳодисалар эмас. Булар учинчи жаҳон уруши хавфини туғдираётган бутун ер юзини қамраб олишга уринаётган халқаро иллат Гитлер, Муссолинидан ҳам ёмонроқ патологик касалик.

Ёмонлигини қўймайдиган ёмонлик.

Бинобарин, патологик бузғунчиликка гирифтор бўлган кимсаларда, эзгулик, хайрли ишларга қобил бўлмаганларда бир кайфият, ҳолат кузатилади. Уларда ўз чирик ғоясидан бошқа ҳеч нарсани кўролмаслик, кўрлик хуружига киради. Кўз ўнгимизда рўй бериб турибди: Улар ватаннинг равнақини кўролмайдилар.

Улар халқимизнинг тикланиши, бўй-басти билан адл қад ростлашини кўролмайдилар.

Улар ҳар бир инсоннинг инсонийлик ибтидоси бўлган озодлик, мустақиллик, демократияни кўролмайдилар.

Кўролмайдилар дунё ва инсоннинг ранг-баранглиги, плюрализмини кўролмайдилар. Улар фуқаролик ва унинг конституцион бурчу вазифалари, мажбуриятларини кўролмайдилар.

Кўрлик ва кўролмаслик ана шу даражага етди.

Шубҳали ғояларни зўравонлик билан у ер бу ерга қўндиришга уриниш шу ҳолга келди.

Президент Ислом Каримовнинг йўл-йўриқларида таъкидланганидек, Ўзбекистон ҳозир ана шундай ижтимоий-иқтисодий бир паллага кирдики, айниқса, енгил саноатимиз — озиқ-овқатлар, кийим-кечаклар, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш ва дунёга чиқаришда энг масъулиятли давр бошланди. Қаерини айлантириб қараманг, замон истеъмол ва маҳсулот ишлаб чиқариш замони эканлигини катта-ю кичик аллақачон тушуниб ета бошлади.

Бизнинг фикр-у зикримиз энди шу: дунёдаги энг яхши, энг тоза, энг табиий, энг сифатли озиқ-овқатлар ишлаб чиқарайлик. Энг қулай, энг кўркам кийим-бош, костюм дейсизми, кўйлакларми, пойабзалми — дунёга Ўзбекистондан чиқсин. Дунёда Ўзбекистоннинг бу каби маҳсулотларини талашиб-тортишиб, буюк миннатдорчиликлар ила харид қилишсин. Булар ҳавойи романтик гаплар, орзулар эмас. Булар бизнинг бугунги ва эртанги ҳаёт йўлимиз. Бу йўлларни қаттиқ ушласак, бизга ҳақиқий фаровонлик шулардан келади. Қолаверса, одамни қон қиладиган нўноқлик, ишбузарлик, ишбузармонликларнинг найранглари кўп. Улардан батамом халос бўлиш пайти етди.

Бизнинг ҳар қанча хомашё деса етиштиришга кучимиз-қудратимиз етади. Лекин бунинг ёнида тайёр маҳсулот чиқариш турса, унда бизнинг янги замон ва янги дунёдаги ўрнимиз кўп узоқ замонларга шулар билан белгиланади.

Бу бизнинг йўлимиз, Ўзбекистон халқининг йўли.

Зеро, биз ўзимизнинг шу буюк тарихий ва иқтисодий имтиёзимизни энди хўп яхши англаб, онгимизга сингдириб олайлик.

Бизнинг тоғларимизнинг этаклари шунчалар қулай ва шифобахшки, уларда Испания, Италия, Франция, Германия узумзорларидан ҳеч бир қолишмайдиган, балки анча илгарилаб ўтадиган бебаҳо токзорлар яратиш мумкин. Нега Италия ва Германияда мумкин бўлган иш бизда бўлмасин!

Тошкент, Жиззах, Фарғона, Самарқанд, Бухоронинг бўлиқ, унумдор ерлари! Қани айтинг, яна қаерда ер юзида бор бундай саховатли, сербаракот ерлар! Ер куррасининг баайни марказидан куч олиб турган ерлар бошқа ҳеч қайда йўқ!

Еримизга муносиб бўлиш сиз билан бизнинг зиммамизга табиатнинг ўзи томонидан юклатилган эмасми ахир!

Мустақиллигимизнинг 13 йиллиги арафасида фақат фожиали портлашлар, бузғунчиларнинг кирдикорлари ҳақидагина эмас, одам келажак ҳақида ҳам сўйлагиси, фикрлашгиси келади. Дарвоқе, террористлар бизнинг мана шундай келажагимизни ва буюк имкониятларимизни ҳам кўролмайдилар.

Лекин биз улуғ ипак йўлининг давомчиларимиз. Саховатли ер, саховатли қалб, меҳрибон одамлар — шулар эмасми бизнинг давлатимизнинг кучи, бизнинг умидли келажагимиз. Террор эса, бугун бор — эртага йўқ!

Пиру бадавлатларимиз

Мирзо Улуғбек туманидаги "Бўз" маҳалласида қарилик гаштини сураётган Ҳусанбой ота Шомуродовнинг тилию дилида шу гап:
— Меҳр-оқибатли, инсоф-диёнатли, ҳалол инсон бўлиб етишинглар. Юртимиз равнақи, осойишталиги, фаровон келажак ўз қўлингизда, ўғил-қизларим.

Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Мустақиллик иншоотлари

ҚЎҚОНДА ЯНГИ КОРХОНА

Қўқон шаҳри йилдан-йилга ободонлашиб бораётир. Йўллар кенгайиб, равонлашиб, жаҳон андозаларига мос бинолар қад ростлаётир. Яқинда нефт маҳсулотлари унитар корхонаси базаси янги биноси фойдаланишга топширилди.

Қўқон нефт маҳсулотлари билан таъминлаш базаси 1901 йилда ташкил қилинган эди. Мана, бир асрдан кўпроқ вақт ўтди. Шаҳар ҳудуди кенгайиб, база шаҳарнинг ўртасида бўлиб қолганди. Устига-устак қўшни учта туманни Қўқон билан боғлаб турувчи кўприк ҳам шундоққина база ёнгинасидан ўтганди. База ҳудуди атрофида аҳоли зич яшайди, содир бўлиши эҳтимолдан ҳоли бўлмаган фавқулодда вазият хавфи ҳам туғилган, нефт маҳсулотлари билан таъминлаш базасини ҳар томонлама талабга жавоб берадиган жойга кўчириш зарурлиги сезилиб қолганди.

Қурилиш учун шаҳар четидан ўн икки гектар майдон ажратилди. Тўғриси, база қурилишига ҳаракат анча илгари бошланган бўлиб, маблағ етишмаслиги важидан қурилиш ишлари амалга ошмай келар, чунки корхонани янгитдан қуриш учун миллиардлаб маблағ зарур эди.

— "Ўзнефтгаз" миллий холдинг компанияси раиси Абдусалом Азизов, "Ўзнефтмаҳсулот" акциядорлик компанияси раиси Шуҳрат Аҳмедовларнинг саъй-ҳаракатлари билан база қурилиши жуда қисқа муддатларда амалга оширилди, — дейди корхона раҳбари ўринбосари Расулжон Дадажонов. — Сиғимлар ҳажми эски базаникига нисбатан икки баравар катта. Жаҳон андозалари талабларига жавоб берадиган лаборатория, 100 ўринли ишчилар ошхонаси, маънавият ва маърифат хоналари, ҳамма қулайликларга эга бўлган дам олиш хоналари бор. Ҳисобхона, фонд бўлими, молия инспектори ва ҳуқуқшунос хоналари ёнма-ён жойлашган. Ҳамма бўлимлар компьютерлаштирилган. Мижозларга ҳужжатларни расмийлаштириш учун жуда қулай шароитлар яратилган.

Корхона раҳбари Бахтиёр Ҳусанжонов, бош муҳандис Шавкат Масодиқовлар ҳамроҳлигида бунёд этилган иншоот билан танишамиз. Атроф гулзорларга айлантирилган. Илгари битта автомашинани ёқилғи билан тўлдиришга кетадиган вақт уч баравариға қисқаргани қувончли. Темир йўл эстакадаси бир вақтнинг ўзида 6 та темир йўл цистернасидан нефт маҳсулотларини бўшатиб олиш имкониятига эга. Фойдаланишга топширилган корхонада 18 дона автоцистерналарга нефт маҳсулотларини қуйиш имкониятига эгадир. Маъмурий бино ва замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган лабораторияни кўриб, ҳавасингиз келади. Бу ерда Ёнғин хавфсизлигини таъминлаш муҳимдир. Шу мақсадда сиғими 1200 метр куб бўлган сув сақлаш ҳовузи, 16 та ўт ўчириш анжомлари тахтаси мавжуд. Ўн учта ўт ўчириш гидранти ва иккита ўт ўчирувчи махсус автомашина шай ҳолатда.

Дарҳақиқат, нефт маҳсулотлари унитар корхонаси Фарғона вилоятининг саккизта туманига хизмат қилади. Иқтисодий ночорлашган ширкат хўжаликларини фермер хўжаликларига айлантириш борасидаги ҳукумат қарорлари талабларини бажаришда нефт маҳсулотлари корхоналари зиммасига ҳам муҳим вазифалар юкланган. Ҳукумат қарорлари талабини бажариш мақсадида Қўқон нефт маҳсулотлари унитар корхонаси томонидан шу пайтгача фермерлар учун 14 та автомобилларга ёқилғи қуйиш шоҳобчалари қурилди. 2004 йилнинг саккиз ойи давомида шундай АЁҚШлардан 11 таси ишга туширилгани жуда қувончли бир ҳолдир. Энди фермерлар жойларнинг ўзида керакли ёнилғи мойлаш материалларини олиши мумкин.

Фарғона водийсида янги мавсум ёки бирор янги иншоот қурилиб фойдаланишга топширилиши олдидан келгусида ишлар хайрли ва баракотли, қадамлар қутлуғ бўлсин учун оқсоқоллар, қурувчилар, вилоят, туман ва шаҳарлар фаолларидан вакиллар таклиф этилиб, дастурхон ёзиш миллий анъанаси бор. Мустақил Ўзбекистонимизга ярашиб кетган янги базанинг очилиш маросимида ҳам шундай хайрли тадбир ўтказилди.

Йиғилганлар дуога қўл очишди:

— Юртимиз тинч, юртбошимиз омон бўлсин, деҳқонларимизнинг юзи ёруғ бўлиб, хирмонлар оқ олтинга тўлсин!

Корхонанинг очилиш маросимида "Ўзнефтгаз" миллий холдинг компанияси раиси Абдусалом Азизов, "Ўзнефтмаҳсулот" акциядорлик компанияси раиси Шуҳрат Аҳмедов, Фарғона вилояти ҳокими Алишер Отабоев иштирок этди.

(Ўз мухбиримиз).

УЧРАШУВЛАР, МУЛОҚОТЛАР

Партия ахбороти

Мустақилликнинг 13 йиллиги байрами ва Олий Мажлиснинг 15-сессияси арафасида 12-13 август кунлари Андижонда ЎзМТДП шаҳар фаоллари, хайрихоҳларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш қатнашчилари билан бўлган учрашувда ЎзМТДП раиси Иброҳим Ғафуров «Тараққиёт босқичлари ва Мустақиллик қадриятлари» мавзусида маъруза қилди. Йиғилишда ЎзМТДП Андижон вилояти ва шаҳар кенгаши раислари Абдурашид Тўхтабоев ҳамда Алишер Жалилов партия ташкилотларининг фаолияти ҳақида сўзга чиқдилар.

Иброҳим Ғафуров, Абдурашид Тўхтабоев Пахтаобод туманида бўлиб, туманнинг «Маданият» бўлимида «Андижон» ширкат хўжалиги аъзолари, пудратчилари билан учрашдилар.

***

Фуқаролик жамиятини ўрганиш институтида Ўзбекистон «Миллий тикланиш» партияси раҳбарияти ҳамда партия нашри «Миллий тикланиш» газетаси таҳририяти масъулларининг республика оммавий ахборот воситалари вакиллари билан ўзаро мулоқоти бўлди. ЎзМТДП Марказий кенгаши раиси Иброҳим Ғафуров партиямиз ҳақида, унинг дастурий мақсадлари хусусида қисқача ахборот берди. ЎзМТДП зиёлилар партияси сифатида дунёга келгани ва кун сайин сафлари кенгайиб, одамлар онги, нуқтаи назарида партияга ортиб бораётгани хусусида тўхталиб ўтди.

**

ЎзМТДП Қашқадарё вилоят кенгаши етакчилари Самад Шойқулов, Музаффар Ражабов ва бошқа партия фаоллари жойларда бўлиб, сайловолди жараёнларга тайёргарлик, партиянинг мақсад ва вазифалари, терроризмга қарши курашда партиянинг роли мавзуларида учрашувлар, давра суҳбатлари ўтказмоқдалар.

***

ЎзМТДП «Аёллар қаноти» раҳбари, Олий Мажлис депутати Шарифа Салимова Самарқанд вилоятида сафарда бўлди. Ш. Салимова вилоятдаги барча туман ва шаҳарларда бўлиб, «Жамият ҳаётида аёллар фаоллигини ошириш, бўлажак сайловларда «Миллий тикланиш» партияси «Аёллар қаноти»нинг фаол иштирокини таъминлаш» мавзусида учрашув ва мулоқотлар ўтказди, туман кенгашларимизнинг бу борадаги фаолиятларини ўрганди.

***

ЎзМТДП котиби Мунира Қориева ва ЎзМТДП «Аёллар қаноти» раҳбари Шарифа Салимовалар Сурхондарё вилоятида сафарда бўлишди. Термиз, Шеробод, Ангор, Бойсун туманларида «Жамиятда аёллар фаоллигини ошириш» мавзусида учрашув ва суҳбатлар ўтказилди. Партия Марказий кенгаши етакчилари ушбу туманларнинг кенгаш йиғилишларида ҳам иштирок этишди.

***

Шеробод туман кенгаши йиғилишида туман хотин-қизлар қўмитаси раиси бўлиб ишлаётган Зиёда Жавлиева туман кенгаши раиси этиб сайланди.

Шунингдек, Олий Мажлис депутати Шарифа Салимова вилоят телевидениесида намойиш қилинган суҳбатда телевидение мухбири саволларига жавоб берди.

ДАВРА СУҲБАТИ

Олий Мажлисда "Икки палатали парламент сайловлари арафасида Ўзбекистон электрорати (социологик таҳлил)" мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди. Ушбу тадбир Марказий сайлов комиссияси, Олий Мажлиснинг Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари қўмитаси ҳамда "Ижтимоий фикр" жамоатчилик фикрини ўрганиш маркази томонидан уюштирилди. Давра суҳбатида Марказий сайлов комиссияси аъзолари, парламент депутатлари, жамоат бирлашмалари ва нодавлат ташкилотларнинг раҳбарлари, олимлар, маҳаллий ва хорижий оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этдилар.

САҲИФАЛАРНИ ВАРАҚЛАСАНГИЗ:

Навоий вилоятида ЎзМТДП кунлари. Ҳар қандай тараққиёт, демократия, тикланиш кўнгилдан бошланади. 2-бетда

Фирибгар қурбонига айланган судья. Бир кишининг ноҳақ қоралангани, барча ҳалол кишиларнинг виждонига отилган тошдир. 3-бетда

90-йиллари Сурияда мени «Русия аёли» деб таништирганди. Ўтган йили турк дунёси аёллари қурилтойида «Ўзбек аёли» деб президиумдан туширишмади. 4-бетда

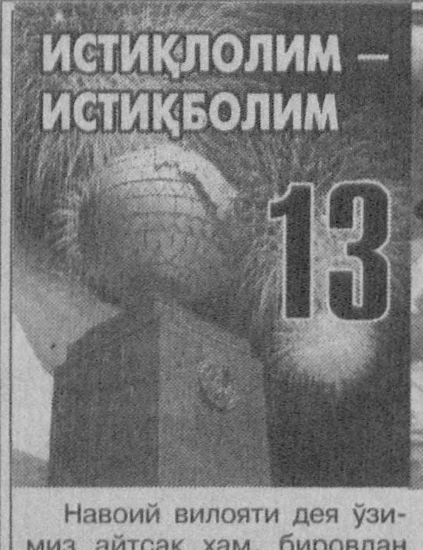

ҲАРАКАТДАГИ ФИКР МАЙДОНЛАРИ

Навоий вилоятида Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси кунлари

Навоий вилояти дея ўзимиз айтсак ҳам, бировдан эшитсак ҳам руҳиятимизга кенгликлар киргандай, вужудимизга куч-қувват қуюлгандай бўлади. Бу ҳолат, албатта, аввало Ҳазрат Навоий исми, хотираси билан боғлиқ. Қолаверса, Ўртачўл, Маликчўлнинг заҳматга зар билан жавоб қайтарадиган даштлари, Томди, Конимех яйловларига ёйилган сурувлар, номи зарга туташ дарё, конлар, иқтисодий мураккабликлардан омон-эсон, бўйи пастламай ўзини кемтимай ўтиб келаётган йирик саноат корхоналари — ҳамма-ҳаммаси киши тасаввурида яхлит бир қудрат суратини чизади. Аммо бу сурват қотиб турмайди. Ҳар гал Навоий сафарларида, учрашув, сўзлашувларда янги чизгилар билан бойийди. Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси ташаббуси билан Ватан мустақиллигининг 13 йиллиги тантаналари арафасида Навоий вилоятида бўлиб ўтган анжуман, учрашув, суҳбатларда сўзловчининг ҳам, тингловчининг ҳам бор таассуротларини янгилайдиган фикрлар айтилди.

— Икки палатали парламентга сайловлар яқинлашгани сайин фуқароларимизнинг сиёсий фаоллиги ошаётганини ҳар кун, ҳар нафасда ҳис қилаяпмиз. Ҳамюртларимиз "Бўлса бўлибди-да, сайланса, сайланибди-да" деган лоқайд кайфиятдан тобора узоқлашяптилар. Сафимиз ёшлар, тадбиркорлар билан кенгаймоқда. Баъзан давраларда "Миллий Тикланиш" зиёлилар партияси бўлса, хусусий корхона эгаси — ёғоч ёки мармар билан ишлайдиган киши бу партияда нима қилиб юрибди, деган гап ҳам айланиб қолади. Нима учун мустақил юрт тадбиркори, ишчи, деҳқони зиёли бўлмаслиги керак?! У зиёли бўлмаса қандай қилиб бугунни англайди, қандай қилиб эртанинг мўлжалини олади? Зиёдан йироқ йўлда юрганлар адашади-ку. Бу тарих синовларидан ўтган ҳақиқат.

— Биз ЎзМТДП Навоий вилоят кенгашининг раиси, "Юнител" компанияси вилоят бўлими раҳбари Исматулло Муҳаммадиевнинг сайлов жараёнларига тайёргарлик, жараённинг фуқароларимиз тафаккури, фаолиятига таъсири ҳақидаги мулоҳазаларини тинглаб ўтириб яқин ўтмишдаги сайлов билан боғлиқ ҳангомаларни ёдга оламиз. Депутатликка номзоди қўйилган бир пулдор ўз ҳудудидаги аёлу эркакка бир пой ковуш тарқатиб чиқибди.

— Агар менга овоз берсаларингиз иккинчи пойини бераман, бўлмаса йўқ, — деган экан.

Албатта, одамлар эртага бўладиган парламент сайловларида бир жуфт ковушга ишқи кетиб, мана шундай "бер-бер", "ол-ол"лар ботқоғидан униб, ўсиб чиққан кимсаларга овоз бериш оддий нодонлик, калтабинлик эмас балки, фарзандлар олдида, миллат олдида, озодлик олдида жиноят эканини англашлари шарт.

— Ҳаётимиздаги барча муаммолар, уларнинг ечимлари бир-бирига жуда боғлиқ. Алоҳида ажратиб олиб ҳеч чигални ечиб бўлмайди. Мана, хотин-қизлар масаласини олайлик... Яқинда Республика хотин-қизлар қўмитасининг конференцияси бўлиб ўтганидан ҳаммангиз хабардорсизлар. Анжуманда Президентимизнинг хотин-қизлар муаммоларига яқинроқ бориш, уларни ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлашга оид фармонлари, шу фармон асосида қабул қилинган Вазирлар Маҳкамаси қарорлари ҳақида узоқ-яқин туманлардан борган опа-сингилларимиз ишонч, умид билан гапирдилар. Фармон, қарорларда аёллар, айниқса, қишлоқ аёлларини иш билан таъминлаш масаласига катта эътибор берилган. Биз бораётган Нурота туманида 40224 нафар хотин-қизлар яшайди, — дейди вилоят ҳокими ўринбосари, хотин-қизлар қўмитаси раиси ЎзМТДП Навоий вилояти кенгаши "Аёллар қаноти» етакчиси Мусаллам Иброҳимова.

Туман аёллари ҳаёти кўзгуси бўлган рақамларни ўрганганимиз сари бугуннинг эътиборига эҳтиёжманд нуқталар равшанлаша бошлайди.

Нуротада 15745 та оила бўлиб, шундан 415 таси кам таъминланган оила сифатида ижтимоий ҳимояга муҳтож. 15234 нафар туғруқ ёшидаги аёллар чуқур тиббий кўрикдан ўтказилди. 12573 нафарида (82,5 фоиз) ЭКГ касалликлари борлиги аниқланди. 2004 йилнинг 6 ойи давомида меҳнат бўлимларига 570 нафар аёллар иш сўраб мурожаат этди, 548 нафарига ишсизлик мақоми берилиб, ишсизлик нафақаси тайинланди. Албатта, рақамлар аниқлиги яхши. Заиф халқалар аниқ кўриниб туради. Ижтимоий ҳимояга муҳтожларга моддий ёрдам, беморларга даво белгиланаётгани ҳам шу аниқликдан. Муҳими, мамлакатимиз раҳбари такрор-такрор талаб қилганларидек, оддий одамлар, оддий аёлларга яқинроқ борилмоқда.

Нурота тумани ҳокими Ўктам Ҳакимов иштирокида ўтган "Миллий Тикланиш" партияси фаоллари йиғилишида ўртага ташланган фикрларда ҳам фуқароларимизнинг "айтсамми, айтмасам" кайфиятидаги истиҳола, иккиланишдан узоқлашаётгани сезилди.

— Нурота — қадим каштачилар юрти. Аввалари ҳар бир хонадонда қиз боланинг сепи учун сўзана, белбоғ, уйга, одамга зийнат берадиган турли буюмлар тикиларди. Бугун момомерос ҳунаримиз тадбиркорликка асос бўлиб турибди. Мана, "Турон" маҳаллалик Санобар опа Ортиқова ўз уйида ўнлаб қизларга ҳунар ўргатади. Пойтахтдаги бир фирма воситачилигида хорижга буюртма асосида сўзаналар тикиб беришади. Тўғри, улар бу иш орқасидан ҳали бойиб кетганлари йўқ. Аммо ўн-ўн беш оила рўзғор тебратиб турибди. Ёш-ёш қизчалар ҳам ҳунар ўрганаётгани қувонтиради одамни. Бироқ Санобар опа қаби тадбиркорларнинг ишлари меҳнат стажига қўшилмайди. Ахир, эрта-индин бу эгилиб, кўз нурини тўкиб тикиб ўтирганларнинг ҳам ёши ўтади. Нафақа олиши керак, — дейди Нурота телевидениеси ходими Норбиби Давлатова.

— Туманимиздаги 18-умумтаълим мактаби Япония грантига муяссар бўлди. Офтобда қорайган қишлоқ болалари учун 2 та синф хонаси компьютерлаштирилганининг ўзи биз учун байрам. Фарзандларимизнинг истеъдоди кўриниб қолди. Энди Ёшлар каналининг "Қишлоқдаги тенгдошим" кўрсатуви Нуротага келсин, бизнинг болаларнинг ҳам овози эшитилсин, — дейди Файзулло Хўжаев номли қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Умар Пўлатов. — Одамлар бор-борича қабул қилмаяптими, нималаргадир яхшиликлар қўшиб, яна ҳам яхшилагиси келаяптими, демак, ҳаётга муҳаббат ришталари билан боғланган.

Нуротадан Қизилтепа туманига ўтаётиб шунчаки гапиришгандай одатий оҳангларда бир воқеани гапириб беришди.

— Хонадонларимиздан бирида бир неча авлод қизлари сепига зийнат бўлган сўзана бор экан. Хориждан санъатсевар меҳмонлар келганда сотиб олишмоқчи бўлишибди. Баҳоси 10 миллион сўмга кўтарилса ҳам эгалари сотишга кўнмабди. Момомнинг, унинг момосининг, ўз онамнинг қўллари иси, кўзларининг изи бор, туморимиз бу бизнинг, — дейишибди. Меҳмон муроди ҳосил бўмаса-да, аждодлари хотирасига бўлган садоқатга бош эгибди.

Биз ҳам таъсирландик. Эстониядаги Муху оролида ёғоч супа устига қуп-қуруқ, ярми чириган қайиқлар тўнкариб қўйилар экан.

Бу қайиқлар юз, икки юз йил умр кўрган. Боболаримиз, оталаримизга беминнат хизмат қилган. Буларни ташлаб юборсак, хотирамизни ирғитиб юборгандай, — дер экан эстонлар. Қайси халқ ўзини таний бошласа, хотирасини муқаддас билади. Бу — орқага кетиш эмас, юксалиш.

— 1990 йилларда туманимиз аҳолиси 7 фоиз тоза ичимлик суви билан, 8 фоиз табиий газ билан таъминланган эди. Бугун 90 фоиз аҳолимиз тоза ичимлик суви ичади. 99,5 фоиз аҳолимиз хонадонига газ кириб борди. 90-йилларда фуқароларимизнинг 70 фоизи тоза сувдан маҳрумлиги боис турли хасталикларга чалинган бўлса, бугун бу кўрсаткич 10 фоизга тушди, — дейди Қизилтепа тумани ҳокими ўринбосари Қурбон Ваҳобов.

Қизилтепа — Навоий вилоятининг қадим масканларидан. Улуғлар қадами етган табаррук тупроқ.

— 52060 нафар опа-сингилларимиз Қизилтепа — Олтинтепа номига яраша обод яшаймиз, деб меҳнат қилиб ётибди. Раъно Валиева деган шоиртабиат опамиз неча йилдан буён чўлда қўриқ ер очади. Ёшлар катталарга қараб қад ростлайди. Бу йил Хуршида Нарзиева исмли қизимиз Зулфия номидаги Давлат мукофотига сазовор бўлди. Яна бир карра юзимиз ёруғ бўлди, — дейди Қизилтепа тумани ҳоким ўринбосари, хотин-қизлар қўмитаси раиси ЎзМТДП Қизилтепа туман кенгаши «Аёллар қаноти» етакчиси Машҳура Каримова.

Одамлар бир пайтдагидай фақат яхшисидан гапирмайди, дилига тугиб қўйган гапларини ҳам тўкади.

— Кўплар билади, Қизилтепада улуғ тасаввуфчи аллома Боязид Бистомий зиёратгоҳи бор. Қани эди, шу зиёратгоҳ обод қилинса...

— Меҳнат нормативлари эскирган, 17 сотих ернинг яганаси учун 456 сўм тўланади. Бунча ерни ягана қилиш учун деҳқон неча юз марта эгилиб туради, меҳнат қадрини кўтариш пайти келди.

— "Миллий тикланиш" партиясининг қизилтепалик жонкуярлари — нафақадаги муаллим Умид Сатторов, бош пудратчи Мавжудахон Шариповалар айтган фикрларга Ўзбекистон халқ шоираси, "Саодат" журнали бош муҳаррири, партия Марказий кенгаши "Аёллар қаноти" етакчиларидан бири Ойдин Ҳожиеванинг сўзлари уланиб кетди:

— Аёл — оилани, жамиятни мувозанатга солиб турувчи қудрат. У доим меҳр-муҳаббат меҳваридай атрофда яхшилик, ободлик, гўзаллик иқлимини яратмоғи зарур. Ободлик, гўзаллик қайдан? Аввало, тинчлик, осойишталикдан. Мана шу Қизилтепа тупроғига дафн қилинган Мирзо Сомий Бўстоний ёзиб қолдирган тарихга кўра, мустабидлар бостириб кириб, XIX аср охирларида миллатимизнинг маънавий бойликлари — китоблар ёндирилган тунларнинг бирида осмондан юлдузлар ерга учиб-учиб, сўниб тушган экан. Миллат нурининг кули кўкка соврилганига юлдузлар азасидир бу. Табиатда биз билмаган синоатлар кўп. Мана, Нуротанинг қадим чашмасида шу кунларда ҳар эрталаб юлдузлар шаклида нур кўтарилаётган экан. Бу кетган нурнинг, сўнган нурнинг саодат, иқбол бўлиб тикланаётган, мустақил юртимизга қайтгани ишораси эмасмикин?!

Биз нотинч, безовта дунёни кўриб турибмиз. Мана, бир пайтлар ўнлаб боғлар гуркираган афғон тупроғи бугун темир қолдиқлари уюми, вайронага айланди. Шундай экан, дунёда уруш, айниқса, террор балоси бор экан, ўз кўнглимиз, уйимизни бу балолардан асрайлик. Ҳар аёлда яратувчилик қудрати бор. Бу қудрат бир-биримизга ҳимоя бўлсин!

ЎзМТДП Самарқанд вилояти кенгаши "Аёллар қаноти» етакчиси шоира Хосият Бобомуродова,"Дўстлик байроғи" газетаси мухбири Ойбуви Очилова ва бошқалар ҳам мустақиллик, ободлик, огоҳлик, фуқаролик бурчлари ва сайловлар ҳақидаги фикрларни айтиб, бири-бирини тўлдирди.

Фикрлар яқинлашдими — миллат яқинлашгани. Қизғин баҳс, ошкоралик, зиёлиларга хос ичкин бир маданий мезонларда ўтган йиғилиш, суҳбатлардан сўнг ЎзМТДП Марказий кенгаши, вилоят, туман фаолларини Навоий вилояти ҳокими Баҳриддин Рўзиев қабул қилди.

— Бу йил 1,5 миллион сўмлик гул кўчати ўтказдик. Уруғлар сепдик. Аввалги йилларда гулларни сувга, офтобга чидамлилигини танлар эдик. Энди кўпроқ ҳаво — кислород берадиганини, кўзга, кўнгилга ранглари билан яхшироқ таъсир кўрсатадиганини танладик, — дейди вилоят ҳокими мустақилликка тайёргарлик, янги иншоотлар, маданий-маърифий ва сайловларга боғлиқ жараёнлар ҳақидаги суҳбатлардан сўнг.

Вилоятнинг раҳбари диққат марказида бири-биридан зарур ижтимоий-иқтисодий муаммолар, режалар орасида гулга ўрин борлиги ажиб, сўз билан тасвирлаб бўлмайдиган бир кайфият уйғотди.

Ахир, ҳар қандай тараққиёт, демократия, тикланиш кўнгилдан бошланади-ку.

ЎзМТДП Навоий вилояти кенгаши раиси Исматилло Муҳаммадиев йиғинларнинг бирида:

— Сенинг бир олманг бўлса, дўстингда ҳам битта олма бўлса-ю, алмашсаларинг, ҳеч нарса ўзгармайди. Аммо фикр, ғоя алмашилса, сенда ҳам, дўстингда ҳам энди иккитага ортади, — деган эди.

Учрашувлар ҳақида ёзаётиб, ниҳоясида шу фикрни такрорлагим келди.

Қутлибека РАҲИМБОЕВА.

Андижонда Кенгаш йиғилиши

ЎзМТДП Андижон вилояти кенгашининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишни Олий мажлис депутати Халқаро Бобур жамғармаси раиси Зокиржон Машрапов олиб борди.

Вилоят Кенгаши раиси А. Тўхтабоев 30 июлда Тошкент шаҳрида содир этилган террористик хуружлар тўғрисида гапириб, бугун мамлакатимиз фуқароларини, бутун миллатни ана шу ва бошқа хунрезликларга қарши бирлаштириш ҳар қачонгидан ҳам долзарб бўлаётганлиги, бу эса партиянинг дастурий мақсадларидан эканлигини айтиб, мазкур воқеалардан ҳар бир партия аъзоси, оддий фуқаро тегишли хулосалар чиқариб, мустақил юртимизни асраб-авайлаш, жамиятимизга ёт бўлган ҳар қандай ғояларга нисбатан миллий истиқлол ғояси асосида курашиш лозимлигини айтиб ўтди ҳамда партия ва унинг фаоллари олдида турган асосий вазифа терроризм, экстремизм ва уларнинг бошқа кўринишлари ҳамда уларга қарши кураш йўлларини халқимизга тушунтиришдан, ҳуқуқ-тартибот идоралари билан бу борада бақамти ишлашдан иборат эканлигини уқтириб ўтди.

А. Тўхтабоев йиғилиш иштирокчиларига Ўзбекистонда икки палатали парламент тизимига ўтишдан кўзланаётган мақсад, ушбу тизимнинг мазмуни ва моҳияти ҳамда унинг негизини ташкил этувчи «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати тўғрисида»ги ва «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси тўғрисида»ги қонунларга атрофлича тўхталди.

Сўзга чиққан Алишер Қамбаров партия вилоят, шаҳар ва туман Кенгашларининг ўтган давр мобайнида асосий эътибори партия сафларини кенгайтиришга, «Миллий тикланиш» газетасига обуна масалаларига, шаҳар, туман Кенгашлари фаолиятини кучайтиришга қаратилганлиги, партиянинг дастурий мақсад ва вазифаларига ҳамда икки палатали парламентни шакллантириш ва бу билан боғлиқ сайлов компанияси технологиясининг хусусиятларига бағишланган учрашувлар, давра суҳбатлари ташкил этилганлигини таъкидлаб, ушбу тадбирлардан вилоят Кенгаши, Андижон шаҳар ва Қўрғонтепа туман Кенгашлари фаол иштирок этаётганликларини алоҳида эътироф этди.

Раёсат аъзолари Қамчибек Кенжа, Тўлан Низом, Алишер Жалилов ва бошқалар кейинги пайтларда вилоят партия ташкилоти фаолиятида ижобий силжишлар бўлаётганлигига, шу билан бирга ишда муаммолар ҳам борлигига қаратиб, барча фаолларни жипслашишга, ҳозирги долзарб паллада четкада турмасликка даъват этиб, партия атрофида жам бўлиб мақсад, вазифаларни фаол амалга ошириш лозимлигини айтиб ўтдилар.

Раҳимжон БЎРИБОЕВ,
«Миллий тикланиш» жамоатчи мухбири.

Партиямиз фидойилари

КЎНГИЛДА МЕҲР БЎЛСА...

Сирдарё — республикамиздаги энг кўп миллатли вилоят. Бунда миллатга қаралмайди, ҳақиқий инсонлик инобатга ўтади. Қўлидан иш келадиган, тадбирли, одамгарчиликни жойига қўядиган, шу юртни деб фидо бўла оладиган ҳар инсон борки, ўрнини топган. Шундайлардан бири Фичирят оға Қулиев.

Ҳаётда турфа табиатли одамлар бор. Айниқса, катта жамоаларни бошқаришда кўпчилик билан муомала қилишга, одамларнинг кўнглига йўл топишга тўғри келади. Жамоа орасида меҳнаткаш, ўз вазифасини ҳамиша виждонан бажарадиган, ишини пухта биладиган кишилар билан бирга жамоани орқага тортадиган, умум ишига халақит берадиган лоқайд ва бепарволари ҳам учрайди. Уларнинг орасида ҳатто, асабни қақшатадиган даражада янгиликларни кўролмайдиган, тирноқ тагидан кир қидирадиганлари ҳам бўлади. Фичирят оға Қулиев турфа одамларни — яхшисини ҳам, ёмонини ҳам кўп кўрди. Ҳаммасига босиқлик, сиполик, вазминлик ва самимият билан ёндошди. Ҳаёт тарозисининг Фичирят оға турган палласи оғир келди.

У пахта саноати тизимида иш бошлаганида 19 ёшли серғайрат, қизиқувчан, эпчил йигит эди. Унинг содда ва оққўнгиллилиги, кичик феъллиги ҳаммага бирдай маъқул келди. "Неки бўлса ўзингдан топ" деганларидек, Фичирят оға эл орасида обрў топган бўлса, ўзининг феъл-атворидан, яхшилигидан топди. Саноат соҳасини яхши билганлиги, илмлилиги, ҳар ишни тадбир билан қилиши ёш Фичирятни ўстира борди.

Фичирят оға Қулиевнинг "Гулистон экстракт ёғ" ҳиссадорлик жамиятига раис бўлиши айнан ўша даврга тўғри келди. Бу корхона ўша пайтда инқирозга юз тутган, ускуналари эскирган, содда тилда айтганда "ўтириб қолганди". Корхонани бу ҳолдан қутқариш, тўхтаб қолган ишларини юргизиш учун тадбиркор, ишнинг кўзини биладиган, метин иродали раҳбар бўлмоғи керак.

Қирқ ёшдан ошиб-ошмаган Фичирят оға Қулиев айнан кутилган раҳбар бўлиб чиқди. Етарли касб маҳоратига эга, ёғ-мой саноати технологик жараёнлари ишини тўлиқ ўзлаштириб олган ишчан мутахассис раҳбарликни ўрнига қўя билди. Ўрни келганда қаттиққўллик, талабчанлик қилди. Ишлар изга тушди. Белгиланган режа, барча иқтисодий-техник кўрсаткичлар тўлиқ бажарилишига, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифати юқори бўлишига эришилди.

Раҳбар яхши билади: ишлаётган ишчининг кўнгли хотиржам бўлса, меҳнатда унумдорликка эришилади. Шунинг учун ҳам Фичирят оға Қулиев аввало корхона ишчиларининг иқтисодий муҳофазаси масаласига катта аҳамият қаратди. Маошларни ўз вақтида берилишини назорат остига олди. Фичирят оға нафақат раҳбар балки самимий инсон сифатида ҳузурига келган ҳар бир кишининг сўзларини жон қулоғи билан тинглаб, ҳар қандай масалани ижобий ҳал этишга ҳаракат қилади. "Тўй-маъракаларда ҳамиша ёнма ён", "одамгарчилиги бор" дейишади у ҳақда гап кетганда. Бироқ, беайб парвардигор, ҳамманинг кўнглини бирдек олиш ўта мураккаб, айниқса, раҳбар учун. Иш жараёнида баъзан қаттиқ гап-сўзлар бўлиб туради, бусиз мумкин эмас. Хато-камчиликлар, кайфият бузилиши, бировга яхши, бировга ёмон кўриниш — бари ҳаёт давомида бўлиб турадиган ҳодисалар. Ана шу ўнқир-чўнқирлардан ошиб, етиб келинган манзил — иззат — ҳурмат манзили.

Ҳозирги кунда Ф. Қулиев Сирдарё вилоят "Оқ-олтин" дон маҳсулоти корхонаси директори. Бугун корхонада ишлар ёмон эмас, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар харидоргир. Ишлаб чиқариш ҳажми кенгайган. Иккиламчи хомашё ишлаб чиқариш, макарон ишлаб чиқариш цехлари қурилиб ишга туширилиши янги иш ўринлари сонини оширди. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар турини кўпайтириш борасида янги режалар бор. Корхона цехларида тўлиқ реконструкциялаш ишлари амалга оширилган. Ф. Қулиев жамоанинг яхши-ёмон кунларида елкадош, ҳамнафас. Шогирдлари Ботир Холматов ва Бахтиёр Фозиловлар ҳам ўз устозлари ортидан бориб, жамоа орасида обрў орттираётган ёшлардандир.

Айни кунда Фичирят оға Қулиев уч фарзанднинг отаси, уч набиранинг бобоси. Фарзандларига ҳар жиҳатдан ибрат.

— Ҳар гал Президентимиз ойнаи жаҳонда чиқиб, гапирганида жон қулоғим билан тинглайман. Ниманидир ўрганаман, сабоқ оламан, ҳаётнинг янги бир томонини илғайман, юрагимга, қалбимга ғайрат инади, — дейди Фичирят оға. — Юртбошимизнинг куюнчаклиги, жонбозлиги менга ҳам кўчгандек бўлади. Ишга бошқача куч билан отланаман.

— Бир корхонани оёққа турғазиш, жамоа кўнглини топиб ишлаш осон эмас. Раҳбарлик сирларидан бизни ҳам воқиф қилсангиз, — дейман ҳазил аралаш.

— Ҳаммаси кўнгилга боғлиқ, — дейди у жиддий. — Меҳр берсанг, меҳр оласан. Фақат меҳр сохта бўлмаслиги керак.

Ҳа, бу — раҳбарликнинг энг нозик сири. Аслида ўз иш жойи, жамоаси, ёр-биродарларига чин меҳр қўя олган одам эли, юрти, Ватанига ҳам буюк бир меҳр билан қарайди. Фичирят оғанинг меҳр-муҳаббати эса узоқ йиллар синовларида тобланган ҳақиқий, чин Меҳрдир.

Маматқул БОЗОРБОЕВ.
Гулистон шаҳри.

Журналист текшируви

ФИРИБГАР ҚУРБОНИГА АЙЛАНГАН СУДЬЯ

БИР КИШИНИНГ НОҲАҚ ҚОРАЛАНГАНИ, БАРЧА ҲАЛОЛ КИШИЛАРНИНГ ВИЖДОНИГА ОТИЛГАН ТОШДИР

Мамасиддиқ Саккизбоевни нафақат Марғилонда, балки Фарғона водийсида жуда кўпчилик ҳурмат билан тилга оларди. У иймон-эътиқод билан яхши амаллар қилган, меҳр-мурувватли инсон эди. Ундан яхшилик кўрган одамлар, маҳалла қариялари ҳали-ҳануз самимий хотирлайдилар. Унинг ёлғиз ўғли Эркин олийгоҳда ўқиб ҳуқуқшунос бўлди. Аввалига ҳуқуқ-тартибот идораларида, 1990 — 1995 йиллари Марғилон шаҳар судида судья лавозимида ишлади. Беш йил давомида Э. Саккизбоев томонидан чиқарилган ҳукмлар умуман бекор қилинмаганининг ўзи ҳам унга катта обрў-эътибор келтирганди. Ўша пайт-да суд, прокуратура, адлия ва ҳуқуқ-тартибот идораларида ишлаган ҳуқуқшуносларнинг фикрича, Э. Саккизбоев ўз вазифасига виждонан муносабатда бўладиган, қонун талабларига қатъий амал қиладиган судья бўлган. Ҳатто, у ўша кунлари Фарғона шаҳар суди раислигига тавсия қилиниб пойтахт идораларидан суҳбатдан ҳам ўтиб келганди. Бу лавозимга бошқаларнинг илинжи борлигини билмасди. Аммо унинг бошқаларга ўхшамайдиганроқ яна бир хислати бор эди. Ким ва қайси идорада ишлашидан қатъий назар унинг олдига ноқонуний илтимослар билан келганларнинг йўлига юрмас эди. Аммо у қайдан билсин, ўша илтимосчилар бир кун келиб унинг тақдирини чилпарчин қилиб, обиҳаёт булоғини булғаб ташлашини!

... 1995 йил май ойларида велосипед ўғирлаб судланаётган Х. Тожибоев ва Ф. Усвалиевларнинг жиноят ишини судья Э. Саккизбоев кўради. У велосипед ўғриларининг аввал судланмагани, қилмишларига астойдил пушаймонлиги ва бошқа айбни енгиллаштирадиган важларни, Жиноят Кодексининг 169-моддаси 2-қисмида озодликдан маҳрум қилишдан ташқари ахлоқ тузатиш иши ёки жарима каби енгилроқ жазолар ҳам борлигини эътиборга олиб, 1995 йил 19 майда Х. Тожибоевга уч йил, Ф. Усвалиевга икки йил ахлоқ тузатиш иши жазосини тайинлайди.

Орадан етти ойча вақт ўтгач Эркин Саккизбоев Х. Тожибоев ва Ф. Усвалиевларга енгилроқ жазо тайинлаш эвазига Салим Тоҳиров воситачилигида пора олган деган гумон билан 1995 йил 4 декабрда қамоққа олинади.

Марғилон шаҳрида туғилган, аввал ўғрилик қилиб судланиб, жазони ўтаб чиққан, бир неча марта безорилик қилиб маъмурий жазога тортилган, 10 кун муддатга қамалиб чиққан, жамиятга фойдали меҳнат билан шуғулланмайдиган Салим Тоҳиров судьяга бераман деб Х. Тожибоевнинг отаси Т. Тожибоевдан, Ф. Усвалиевнинг акаси Р. Усвалиевдан май ойида уч марта — биринчи гал 30 минг, иккинчи гал 300 АҚШ доллари, учинчи сафар эса 10 минг сўм пул олади.

26 май куни Марғилон шаҳар прокурори Х. Тожибоев ва Р. Усвалиевларга нисбатан енгил жазо тайинланган деб ҳисоблаб, кассация тартибида протест келтиради. Жиноят иши Фарғона вилояти судида кассация тартибида кўриб чиқилиб, прокурор протести қаноатлантирилади. Ишни қайта кўрган Марғилон шаҳар суди Х. Тожибоевга ва Ф. Усвалиевларга қамоқ билан боғлиқ оғирроқ жазо тайинлайди.

Шундан сўнг, Т. Тожибоев ва Р. Усвалиевлар Салим Тоҳировдан 50 минг сўм пулни қайтаришни талаб қилишади.

С. Тоҳиров эса, пулларни Э. Саккизбоевга берганлигини ва ундан қайтариб олгач беришлигини баҳолана қилади.

Салим Тоҳиров ким ўзи, воситачими ёки фирибгарми? Ҳақиқатан ҳам пулни Саккизбоевга берганми ёки ўзи ўзлаштириб юборганми?

Эркин Саккизбоевнинг устидан олиб борилган терговда ҳам, суд жараёнларида ҳам шу саволларга далиллар билан аниқ жавоб топилмади. Материалларни ўрганиб таҳлил қилганимизда Салим Тоҳиров ким эканлиги хусусида шундай хулосага келдик. У аввал ўғрилик жиноятини содир этиб, суд ҳукми билан озодликдан маҳрум этилиб жазони ўтаб чиққан, суд психиатрик экспертизаси хулосасига кўра фантазёр, "театральный" характерли, ҳар қандай ёлғонни ўйлаб гапириши мумкин бўлган шахс. Фикримизнинг далили сифатида у терговда уч марта, суд жараёнларида беш марта сўроқ қилинганида унинг кўргазмаси саккиз хиллиги қайд этилган. Бир кўргазмасида 30 минг ва 300 АҚШ долларини Саккизбоевнинг кабинетига олиб кириб берганман деса, яна бир кўргазмасида 30 минг сўмни уйига олиб бориб берганман, дейди. Яна бир кўргазмасида судьяга бераман, деб олган 50 минг сўм пулни Баҳодир деган ўртоғимга "оборот" қилиб фоизи билан қайтариш шарти билан берганман, Э. Саккизбоевга туҳмат қилганман, дейди. Яна бир кўргазмасида Э. Саккизбоевга 300 АҚШ доллари бермаганман, терговчи мени уриб, қўрқитиб "доллар берганман" деб Саккизбоевга қарши кўрсатма олган дейди. Бир гал у вилоят прокурори номига ариза ёзади: "Саккизбоевга ҳеч қандай пул бермаганман, унга туҳмат қилганимдан пушаймонман" дейди. Яна бир кўргазмасида "Фарғона вилояти прокурорига ёзган аризам юзасидан прокурор ўринбосари Зубайдуллаев мен билан суҳбатлашиб, "аризангни қайтиб ол, 50 минг сўмни ўзим еб юборганман десанг мошенник деб 10 йилга тиқиб юбораман, деб қўрқитгани учун аризамни қайтиб олганман" дейди. С. Тоҳиров барибир қамаларди. Ўзи ҳам буни биларди. Аммо пулни олиб ўзлаштириб юборганини тан олса, фирибгарликда айбланиб кўпроқ муддатга жазога тортилишини ҳам, агар пора олди, бердисида воситачилик қилганман, деб кўрсатма берса, озроқ муддатга жазога тортилишини тергов жараёнларида Э. Саккизбоев ишининг синишидан манфаатдор бўлмаган органлар ходимлари унга "яхшилаб" тушунтиришган эди.

С. Тоҳировнинг на терговда ва на суд жараёнларида ҳеч бир гапи бир-бирига тўғри келмаса-да, унинг қуруқ кўргазмасини инобатга олиб ҳукм чиқарилди. Э. Саккизбоев иши бўйича воситачи деб айбланган С. Тоҳировдан бошқа гувоҳларнинг барчасининг кўргазмалари уч-тўрт хил. Бир-бирига ўхшамайди. Суд эса, уларнинг ҳар бир кўргазмасини ўзгартириш сабабларини батафсил текшириши, ишдаги бошқа далиллар билан таққослаб, уларга алоҳида-алоҳида баҳо бериш лозим деган қонун талабини бажармади. Наманган вилоят суди судьяси К. Умаров раислигида ўтган суд мажлисида Э. Саккизбоев айбли деб топилиб Ўзбекистон Жиноят Кодексининг 210-моддаси 3-қисмининг "а", "в" бандлари билан мол-мулкини мусодара қилган ҳолда 12 йил, 177-моддаси 2-қисмининг "б", "в" бандлари билан мол-мулкини мусодара қилган ҳолда 3 йил муддатга озодликдан маҳрум этилган ва Жиноят Кодексининг 59-моддасига мувофиқ мол-мулкини мусодара қилган ҳолда тайинланган жазоларни қисман қўшиш йўли билан 13 йил муддатга жазони қаттиқ режимли колонияларда ўташ шарти билан озодликдан маҳрум қилиш ҳақида ҳукм чиқаради.

Суд Ўзбекистон Республикаси Жиноят Процессуал Кодексининг 22-моддаси талабларига риоя этмаган ҳолда, иш бўйича ҳақиқатни аниқлаш учун фақат ушбу кодексда назарда тутилган тартибда топилган, текширилган ва баҳоланган маълумотлардан фойдаланиб, исботланиши лозим бўлган барча ҳолатлар синчковлик билан ҳар тарафлама тўла ва атрофлича, холисона текширилиши, ишда юзага келган ҳар қандай масалани ҳал этишда судланувчини фош қиладиган ва оқлайдиган ҳолатларни аниқлаши ва ҳисобга олиши керак, деган талабга амал қилмаган ҳолда суд мажлисида тўпланган далил ва исботларни баҳолашда бир тарафлама, фақат айбловга берилган ҳолда ҳукм қилиб жазо тайин этганидан норози бўлиб Э. Саккизбоев Ўзбекистон Республикаси Олий суди Жиноят ишлари бўйича судлов коллегиясига кассация шикояти ёзади. Олий суднинг Жиноят ишлари бўйича судлов коллегияси кассация шикоятини ва жиноят иши материалларини ўрганиб чиқиб Наманган вилоят судининг 1996 йил 7 майдаги ҳукмини бекор қилади. Ишни янгидан судда кўриш учун шу суднинг бошқа составига юбориш ҳақида ажрим чиқаради. Ҳайъат ажримида суд ишининг ҳақиқий ҳолатини аниқлаш учун қонун билан белгиланган барча чораларни кўрмаган, судланганлар ва гувоҳларнинг мазкур иши бўйича берган барча кўргазмаларини судда атрофли равишда текширмаган, уларнинг иши бўйича хилма-хил, қарама қарши кўргазмалар бериш сабабларини аниқламаган ва бу ҳолатларга тегишли баҳо бермаган, бу билан Жиноят Процессуал Кодекси 22, 463, 484-моддаларининг 1, 2 бандлари талабларини қўпол равишда бузиб, иш ўта юзаки кўрилиб, иш бўйича барча ҳолатларни текширмасдан, юзага келган ҳамма шубҳа ва қарама-қаршиликларга бар-ҳам бериш ва ишончли далилларгагина асос қилиниб олинмасдан суд терговини бир ёқлама, юзаки ўтказганлиги қайд этилади. Айблов ҳукми тахминларга асосланган бўлиши мумкин эмас – бу қонун талаби. Ажримда Э. Саккизбоевга С. Тоҳировнинг аввалдан адовати борлиги ҳақидаги далилларини ҳам текшириш чоралари кўрилмагани айтилади.

Иш Наманган вилоят судида судья С. Шамсиддинов раислигида янги составда қайта кўрилиб, 1997 йил 17 июлдаги ҳукм билан Э. Саккизбоевга нисбатан белгиланган жазо муддати 13 йилдан 8 йилга қисқартирилади. Ноҳақдан жазога тортилаётганини исботлаш учун Э. Саккизбоев бу ҳукмдан ҳам норози бўлиб Ўзбекистон Республикаси Олий Судининг Жиноят ишлари бўйича судлов коллегиясига кассация шикояти ёзади.

Судлов ҳайъатига ёзилган шикоятда Э. Саккизбоев ўзига нисбатан чиқарилган ҳукмни қонунсизлиги учун бекор қилиб адолатни қарор топишида ёрдам беришларини сўрайди. Ўзининг мутлақо айби йўқлигини, С. Тоҳиров фирибгарлигини яшириш мақсадида унга туҳмат қилаётганини асослар билан кўрсатиб Олий Суднинг жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъатидан ҳукмни бекор қилиб, ишни ҳаракатдан тўхтатишни сўрайди.

Судлов ҳайъати кассация шикояти ва иш материалларини ўрганиб чиқиб, Э. Саккизбоевга нисбатан чиқарилган Наманган вилояти судининг 1997 йил 17 июлдаги ҳукмини ўзгартиради. Э. Саккизбоевга нисбатан тайинланган жазони 8 йилдан 5 йилга қисқартиради. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1996 йил 7 августдаги Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги эълон қилинганининг беш йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги фармонининг 6-моддаси "а" бандини тадбиқ этиб белгиланган жазо муддатини ўталмаган қисмини ярмига қисқартиради.

Ҳукмларнинг қайта-қайта бекор қилиниб ўзгартирилиши — жазо муддатларининг камайтирилишининг ўзидан ҳам кўриниб турибдики, терговчилар ва судлар томонидан адолат мезонлари бузилган. Судлар ҳукмни ишга қараб эмас, қораловчига қараб ўқишган. Эркин Саккизбоев ўзининг айбсиз айбдор бўлгани учун Олий Суднинг жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъатининг бу галги ажримидан ҳам норози бўлиб Ўзбекистон Республикаси Олий суди раиси номига яна шикоят (назорат тартибида) ёзди. Адолатсизлик, тўғрироғи фирибгарнинг туҳмати қурбони бўлгани, ҳолатлар холисона баҳоланмай, балки, фаразлар қилган ҳолда гувоҳларнинг қуруқ кўргазмаларига асосланиб, айбловга ўта оғишган ҳолда баҳо берилиб, айби йўқ бўлса ҳам асоссиз жазо тайинлангани хусусида Олий Суд раисига мурожаат қилади.

"Одил суд барча ижтимоий эзгуликнинг пойдевори" деган жаҳоншумул ақида бор. Ҳа, судлар кимгадир жазо беришдан аввал ҳар доим, у гуноҳсиз эмасмикан, деган саволни бериб мулоҳаза қилганида эди, адолатсизликлар кескин камаярди. Одамлар Саккизбоевга ўхшаб сарсон бўлишмасди.

Ҳуқуқий мавзуда қалам тебратувчи журналист сифатида кўплаб суд мажлисларида иштирок этганмиз, жиноят ишлари билан танишиб чиқишга тўғри келган. Аммо Э. Саккизбоевникига ўхшаганини учратмадик. Қаранг, Э. Саккизбоевнинг пора олганини исботловчи важ сифатида далилий ашё деб эътироф этилган 38300 сўм пулни терговда шахсини аниқлашнинг иложи бўлмаган номаълум киши пора берувчи Т. Тожибоевнинг уйига "бу нарса сизга тегишли" деб ташлаб кетади. Терговчи бу пулни Саккизбоев қайтарган бўлиши мумкин деган фаразини "ҳақиқатга" айлантиради. Терговчининг бу фаразига суд ҳам ҳуқуқий баҳо бермайди, аксинча, номаълум шахс томонидан ташлаб кетилган "далилий ашё"ни Э. Саккизбоев қайтарган бўлса керак, деган хулоса қилади.

Ушбу "далилий ашё"ни ким ташлаб кетганини, қаердан келганини ва кимга тегишли эканини терговчи ҳам, қолаверса, суд жараёнларида судьялар ҳам аниқламаган. Аниқлаш чораларини ҳам кўрмаган. ЖПКнинг 95-моддасида исботланиши керак бўлган барча ва ҳар бир ҳолатнинг ҳақиқийлигини сўзсиз тасдиқловчи ишга оид барча ишончли далиллар тўпланган бўлса, уларнинг жаъми ишни ҳал қилишга етарлиј деб ҳисобланиши белгиланган. ЖПКнинг 203-моддасида эса келиб чиқишини кимга тегишлилигини, қўлдан-қўлга ўтганлигини ёки турган жойи ўзгарганлигини, шунингдек, иш ҳолатларини аниқлашга хизмат қиладиган физикавий аломатлар ёки белгиларга эга бўлган нарса далилий ашё ҳисобланиши қатъий белгиланган. Т. Тожибоевнинг уйига номаълум шахс томонидан ташлаб кетилган пулни Э. Саккизбоев бермаган бўлса, пулни Э. Саккизбоев қайтарган деб тахминий хулосага келиш қайси қонунга тўғри келади? У пулларда айбланувчига тегишли бўлган бирор белги ёки излар йўқ бўлса, қандай асослар билан Саккизбоев қайтарган деган хулосага келинган. Энг даҳшатлиси суд терговида ҳатто терговчи Ҳаёт Умаров ҳам бу пулларни Саккизбоев қайтарганлигини тасдиқловчи далил йўқ, деб жавоб берган бўлишига қарамай, суд ҳайъати бу пулларни Э. Саккизбоев қайтарган деган фаразий хулосасини тасдиқлаб юбораверган.

Терговда ҳам, судда ҳам пора олди-бердисида воситачиликда айбланган Салим Тоҳиров ўз ташаббуси билан фирибгарлик қилиб, пул топиш мақсадида велосипед ўғирлашда гумон қилиниб, Х. Тожибоев милиция томонидан ушланганидаёқ унинг отаси Т. Тожибоев хонадонига 2 — 3 марта бориб ўғлингизни қутқариб олиш керак, ўғлингиз бўш, зонада унга қийин бўлади, деб ҳоли жонига қўймайди. Ўғирлик бўйича қўзғатилган жиноят ишини тергов қилаётган терговчи Эргашев билан битта домда яшайман, мен айтсам ёрдам қилади, пулни аяманглар деб фирибгарлик йўли билан пул ундирмоқчи бўлгани ойдек аён факт-ку! Ўша пайтда бу ишни қайси судья кўриши ҳам номаълум эди-ку! Агар велосипед ўғирлаш бўйича жиноят ишини Саккизбоевдан бошқа судья кўрганида унинг бошига ҳам туҳмат тоши ёғилиши мумкин эканда?

Ундан ташқари суд мажлисида Салим Тоҳировнинг отаси Исроил Тоҳиров ўғлининг ҳозирги гапирган гапи ярим соатдан кейинги гапига тўғри келмайдиган ёлғончи, ота-онасининг уйига худди бегоналардек келиб кетадиган оқибатсиз фарзанд бўлганини рўйи рост айтади. Ҳатто отаси С. Тоҳировнинг қаерда яшашлигини ҳам билмайман, дейди. Судда С. Тоҳиров мен қиморбозман, наша чекаман, деб ўзини қаҳрамон қилиб кўрсатади. Аввал ўғирлик қилиб қамалиб чиққан, безорилиги учун маъмурий жавобгарликка тортилиб ўн кун муддатга қамоқ жазосига тортилган, хулқи бузуқ ва субутсиз, фойдали меҳнат билан шуғулланмайдиган, маънавиятсиз бир кимсанинг қуруқ кўрсатмаларига, туҳматига асосланиб, ҳуқуқ-тартибот идораларида намунали ишлаган, хизмат пиллапояларидан масъул лавозимларга кўтарилиб бораётган, эл юртда, қаерда ишламасин жамоасида обрў эътибор қозонган, иқтидорли ҳуқуқ-шунос инсонни жавобгарликка тортиб қамаб юборилиши адолатданми?!

Кимки ярамас одамларга ҳайриҳоҳ бўлиб қараса, яхши одамларга зиён етказади. Бу ҳақиқат унутилди.

Тергов пайтидаги Э. Саккизбоевга нисбатан қўлланилган қонунсиз ҳаракатлар, жисмоний ва маънавий хўрликларнинг чек-чегараси бўлмади-ку! Тергов давомида Э. Саккизбоев ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларида ишлаганини била туриб, унга руҳан таъсир ўтказилиб, маънавий хўрлаб тергов изоляторида 3 марта одам ўлдириш, босқинчилик, ўғирлик жиноятларини содир этган, оқибатда ўлим жазосига ҳукм этилган ашаддий жиноятчи билан бир камерада сақланиб, қонунсиз равишда иқрорлик кўргазмаси олишга уринганлик ҳолатлари қайси қонун меъёрларига тўғри келади?

Саккизбоевнинг иши ҳақида мақола ёзиш жараёнида бир нарса доим кўз ўнгимда турди. "Ўзбеклар иши", "Пахта иши" деб каззоб терговчилар Гдлян ва Ивановлар томонидан тўла асосга эга бўлмаган, гувоҳларга жисмонан ва маънан тазйиқ ўтказиб, фалон йили фалончига фалон сўм пора берганман, деб кўрсатма олиб ноҳақдан айбланаётганлардан турли ғайри қонуний усуллар билан иқрорий кўргазмаларга қўл қўйдириб олиниб ишлари судга чиқарилган ва судларга босим ўтказилиб ноқонуний ҳукмлар азобларини тортган ҳамюртларимиз тақдирига Э. Саккизбоевнинг тақдири ҳам жуда-жуда ўхшаб кетади. Бир кишининг ноҳақ қораланиши — барча ҳалол кишиларнинг виждонига отилган тошдир, — деб айтган эди француз ёзувчиси Жан Лабрюйер.

— Яхши-ёмон кунлар ўтаверар экан, инсон ҳамма нарсага бардош ҳам бераркан, аммо адолатсизликни унута олмас экансан, киши, — дейди Эркин Саккизбоев. — Кечалари уйғониб кетаман. Наҳотки, ҳақиқат очилмай қолиб кетса. Юрагимда армоним, армонларим кўп. Мени 1995 йил 4 декабрда қамоққа олишган бўлса, 10 декабр куни, орадан олти кун ўтгач, падари бузрукворим оламдан ўтди. Аввало Аллоҳ, аммо отамнинг ўлимига менинг бошимга тушган мусибат ҳам қайсидир маънода сабабчи бўлган деб эзилиб юраман. Ёлғиз ўғил не-не умидлар билан ўстирган отамни сўнгги йўлга кузатиш, қабрига бир сиқим тупроқ ташлаш насиб этмади. Бундан ортиқ армон бўладими? Икки йилу тўрт ой қамоқ азобини тортдим. Соғлиғимдан путур кетди. Ҳеч бир инсоннинг бошига қуруқ туҳмат тошлари ёғилмасин экан...

Эркин Саккизбоевнинг қатъий айтган сўзлари қулоғимда қолди: "Барибир ҳақиқат рўёбга чиқади, менга нисбатан чиқарилган адолатсиз ҳукм бекор бўлишига ишонаман".

Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ,
"Миллий тикланиш" махсус мухбири.

АДИБЛАР БОҒИДА — ШАХМАТ БЕЛЛАШУВИ

Ёзувчилар, шоирлар ва журналистлар ўртасида ҳар йили шахмат бўйича мусобақалар ўтказиш анъанага айланган.

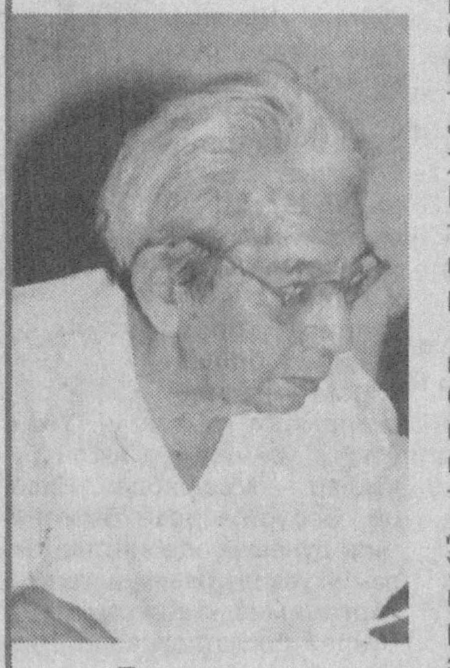

Тошкент вилояти Бўстонлиқ туманидаги «Ёзувчи» дала-боғида мамлакатимиз истиқлолининг 13 йиллигига ҳамда ҳамюртимиз Рустам Қосимжоновнинг шахмат бўйича жаҳон чемпиони бўлгани муносабати билан турнир бўлиб ўтди. Турнирда Ўзбекистон Қаҳрамонлари Саид Аҳмад, Озод Шарафиддинов, Эркин Воҳидовларнинг иштироки мусобақага ўзгача руҳ, нуфуз бахш этди. Жаҳон чемпиони Рустам Қосимжоновнинг табрик телеграммаси турнир иштирокчиларига кўтаринкилик бахш этди.

Эркин Воҳидов нафақат шеър-ғазал бўстонида, балки, шахматда ҳам ўзини биринчи эканини кўрсатди. Иккинчи ўрин таниқли адиб Хуршид Дўстмуҳаммадга, учинчи ўрин атоқли адабиётшунос олим, устоз Озод Шарафиддиновга насиб этди. Ғолибларга қимматбаҳо совғалар топширилди.

Дала-боғдаги турнир шахмат байрамига айланиб кетди.

*Суратларни Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Нўъмонжон **МУҲАММАДЖОНОВ** олган.*

НОҚОБИЛ БОЛАДАН МЕВАЛИ ДАРАХТ ЯХШИ...

Ўсмирлик йилларим эди. Нима бўлди-ю, бир куни ногаҳон ножўя сўз туфайли отамнинг дилини ранжитиб қўйдим. Бироздан сўнг ўзимга келдиму қилган айбимни ўйлаб, кўзларимга ёруғ дунё тор бўлиб кетди.

Энди қандай қилиб отамдан кечирим сўраш йўлини излай бошладим. Отам уйимиз олдидаги йўл бўйига мевали дарахт ўтқазаётган эди. Мен ўзимни гўё

отамга қарашаётгандай тутиб, отамнинг олдида куймалана бошладим. Аммо отам менинг келганимни сезмагандай ўз иши билан овора эди. Отам менинг келганимга парво қилмагани сайин дилим эзилиб борарди. Ниҳоят, сукунатни бузиш мақсадида сўз бошладим:

— Ота, нега ҳамма жойга мевали дарахт экаверасиз?

Шунда отам:

— Болам, ноқобил фарзанддан кўра мевали дарахт ҳам яхши-да, деб жавоб берди. Отамнинг бу жавоби юрагимга ўқдек қадалганди. Наҳотки, шу мевали дарахтча бўлолмаган бўлсам?.. Тўғри, отам мени кечирди. Кейинчалик отамнинг дилини имкон қадар оғритмасликка ҳаракат қилдим.

Мана, орадан анча йиллар ўтиб кетди. Отам бу фоний дунёни тарк этиб, боқий дунёга риҳлат қилди. Отам экккан ўша олма дарахти ҳам ғарқ пишиб ҳосилга кирган. Гоҳида уйда туриб кўчадан ўтган одамларнинг экканга раҳмат, деган сўзлари қулоғимга чалиниб қолади. Шунда мен ўйга толаман. Охирги марта қачон отангга раҳмат деган сўзни эшитдим. Баъзан кечалари уйқум қочади, кўчага чиқиб ўша дарахтни отамни қучгандай қучаман ва отам авлиё экан, дейман шивирлаб.

М. ЖАББОРОВ.
Хоразм вилояти.

БУ СУВЛАРГА ТУШ АЙТИБ БЎЛАРМИКАН?

Ҳар гал шаҳардан қишлоққа қайтар эканман, уйимиз олдидан сокин оқиб ўтувчи анҳорга узоқ вақт термулиб ўтираман. Шаҳарда зувиллаб ўтаётган вақт қишлоққа келганда шу анҳор сувидек бир маромда оқаётгандек туюлади. Бу анҳор болаликдаги кўп қувноқ дамларни ёдимга солади.

Ўша дамларда унинг сувлари тиниқ, шаффоф оқарди. Биз онамиз ёпиб берган кулча нонларни мана шу кўприкдан туриб сувга отардик. Қандай беғубор ва бахтиёр дамлар эди ўшанда.

Хўш, бугун-чи, бугун бу сувларга нон оқизоқ қилиб еб бўладими?

Юзасида хас-хашак, турли хил чиқиндилар оқиб келаётган анҳор ҳам гўё менга ўтмишини эслаб ҳасрат қилаётгандек туюлади. Нега бунчалар ўзгариб кетди? Тонгда кўчага чиқсанг, ёш келинчакларни анҳорга қарата кўча супираётганини кўриб юрагинг эзилиб кетади. Бизга сувга тупурма, ёмон бўлади, деб доим катталар уқтиришган. Биз ҳатто ёмон бўлади сўзини, ёмон бўлса нима бўлади, дейишга ҳам ботинолмас эдик. Балки ёмон бўлгани шудир, олдингдан оқиб ўтган анҳордан бемалол сув ичиб, юз чаёлмасанг. Ўғлим кунда чўмиламан, деб хархаша қилади. Бир пайтлар қирғоғида ётиб олиб, қониб-қониб сув ичган анҳорингда, бугун ўғлингга чўмилишга рухсат беролмасанг алам қилар экан. Балки сиз замон ўзгариб кетган деб осонгина жавоб қиларсиз? Йўқ замон ўша-ўша, қуёш бир хилда чиқиб ботаяпти. Аммо ўзимиз ўзгарганимиз рост. Яқинда хориж сафаридан қайтган бир дўстим билан суҳбатлашиб қолдим. Унинг айтишича, у борган мамлакатларда ҳаттоки тишларини ювиш учун ҳам алоҳида сувлардан фойдаланишаркан. Биздек сувга сероб юрт дунёда кам учрар экан.

Агар биз бугун вақтида кўзимизни очмасак, бир кун келиб бизни бу сувларнинг уволи тутмасмикан?

Анҳор бўйида узоқ ўтириб қолганимни кўрган йўловчилар ҳойнаҳой сувга тушини айтаяпти, деб ўйлаётгандир, билмадим энди бу сувларга туш айтиб бўлармикин.

Муҳаммадсиддиқ РАҲМАТОВ.

Дилкаш суҳбатлар

Бошқотирмаларга қаршиман

Оқ қоғозга ошно бўлиш — бошқа бир дунёда яшаш дегани.

Ижод аҳли ҳар куни янги режа ва ғоялар билан ёнади.

Унинг кўнгли беҳаловат, хаёллари безовта...

Республикада хизмат кўрсатган маданият ходими, «Тонг юлдузи» газетаси Бош муҳаррири, шоира Умида Абдуазимова билан суҳбатимиз ана шу ҳақда бўлди.

— Умида опа, яқинда Зоминда бўлиб ўтган ижодкор ёшларнинг анъанавий семинарида иштирок этдингиз. Ўриклисой таассуротлари, анжуманда қатнашган ёш қаламкашларнинг ижоди ҳақида нималар дея оласиз?

— Мен учинчи маротаба бу ерда бўлишим. Учинчи маротаба ҳаёт ташвишларидан узоқлашиб, КЎНГИЛга қайтгандек бўлдим. Чиндан ҳам барча иштирокчилар уч кун бўлса-да, тирикчилик ғами, турмушнинг майда-чуйда юмушларидан узилиб, ижод дунёсида яшашди. Зоминда янгича руҳ, янги орзулар барқарор. Баҳаво гўшадаги дилтортар суҳбатлар, ўқилган шеърлар, ҳикоя, ҳатто романларгача, ҳамма-ҳаммасида ёшликнинг туғёнлари гуркираб турибди. Устоз Абдулла Ориповнинг ёшларга эътибори, улар билан эркин суҳбатга киришиб, бир маконда ёнма-ён яшаши бу мактабнинг бошқа мактабларга ўхшамаслигидан далолатдир. Бу йил иқтидори мурғак, ўзи ҳам мурғак, кўнгли оппоқ, фикри тоза йигит-қизлар таклиф этилишибди. Зомин семинари иштирокчисига айланган бу бахтиёрларни беихтиёр яшашга, ёниб, яратиб, ижод қилиб яшашга ундайди. Шунинг учун ҳам, айниқса, бу йил у ердан бир умрга татигулик таассуротлар билан қайтдим.

— Бугунги болалар адабиёти ҳақида фикрларингизни билмоқчи эдик. Болалар учун ижод қилаётган адиблар камга ўхшайди... ёки бошқачароқ айтганда, уларни ёш китобхонлар билан боғлаб турган ришта — янги алифбодаги китоблар тўғрисида гаплашсак.

— Биласизми, болалар адабиёти сустлашиб қолди, деган фикрга қўшилмайман. Иш столим устида болалар учун ёзилган асарлар тахланиб ётибди. Газетамизда баъзан яхлит тўпламларни ҳам босиб турамиз. Янги алифбодаги китоблар сони яна биттага кўпайсин деймиз-да. Шунинг учунми, ўзлари кесиб, муқовалаб олинадиган бу китобчалар ўқувчиларимизни жуда қизиқтириб қўйган. «Чаманда гул» номли рукнимизда эса, жаҳон адабиёти дурдоналарини берамиз. Бу борада ўз таржимонларимиз ҳам етарли. Мен саҳифаларни тўлдириб бериладиган бошқотирма-ю, кроссвордларга қаршиман. Унинг ўрнига ўзимиз сув ичган булоқлар — Машрабдан, Навоий, Бобур...лардан берганимиз, дунёвий адабиётлар билан ўқувчиларимизни таништирганимиз яхши эмасми? Бундай бошқотирмалар ўқувчининг фикрини чархлаши мумкин, аммо маънавиятини юксалтирмайди.

Янги алифбодаги китоблар борасига келсак, улар ҳар бир нашриётда мунтазам чиқарилмоқда. Фақат, ўқувчилар қўлига етиб бориши, тарғибот ва ташвиқоти кўнгилдагидек эмас. Буни ҳаттоки ўз газетамиз тимсолида ҳам айтишим мумкин. Бир вақтлар бу газета бир ярим миллионга яқин нусхада чоп этилган эди. Биздан тўқ ва хотиржам яшашмаса-да, ота-оналаримиз ўз фарзандларига обуна учун пулларини аяшмаган эди. Чунки, улар болаларга бола тилида мамлакат сиёсати, тинчликпарвар ғоясини тушунтирадиган шу ягона газета эканлигини дилдилларидан тушунишган эди-да.

— «Тонг юлдузи» таҳририяти қошида тўгарак бор деб эшитганмиз.

— Газетамиз азалдан болалар ва ўсмирлар учун биринчи адабий мактаб бўлиб келган. Бугун тўрт хил рангда чиқаётган «Тонг юлдузи»нинг мазмун-мундарижаси ҳам ранг-баранг. Газетани варақлаб, «Тонг юлдузи» атрофидаги ёш, чақноқ юлдузлар билан танишаверасиз. Таҳририятимиз қошидаги тўгарак менга болалигимни эслатади. Отам раҳматли ҳар чоршанба куни мени машғулотларга олиб келиб, ўзлари эшик олдида пойлаб ўтирардилар. Ўшанда тўгаракни Наримон Орифжонов, Сафар Барноев, Пўлат Мўмин, Барот Исроилов, Тоҳир Малик сингари устозлар навбат билан бошқаришган. Мен ҳам газетада иш бошлабоқ, шу тўгаракни жонлантиришга ҳаракат қилдим. Ҳозир бизнинг мактабимизни ўтаганлар олий даргоҳларни битириб, сафларимизга келиб қўшилишган. Ҳамон ҳар ҳафтанинг душанба кунлари 30-40 нафар ёш қаламкашлар таҳририятимизни тўлдиришади. Боласини етаклаб келган ота-оналарни кўрсам, қувониб кетаман. Чунки фарзандининг қизиқиш ва интилишлари билан ҳисоблашиш ҳамма вақт ҳам ҳамманинг қўлидан келавермайди-да.

— Қўшиқ бўлган шеърларингиз кўп... Куй басталаш жараёнида шеърда ўзгаришлар бўлиши мумкин. Хонандалар сиз билан бамаслаҳат иш кўришадими?

— Ўйлаб кўрсам, биринчи китобимдаги шеърлардан тортиб, ҳозиргисигача кўпгина хонандаларимиз янги қўшиқлар яратишда фойдаланишаяпти. Илҳом Иброҳимов Марғилондан телефон қилиб, янги шеърларимни сўраб ёзиб олишини айтмаганда, асосан эълон қилинганларини қўшиқ қилиб куйлашмоқда. Шунинг учун ҳам кўпинча шеърларимнинг қўшиқ бўлганини мухлислар қаторида радио ёки телевидениеда берилганда эшитиб қоламан. Ўша шеърдаги ҳароратни, нозик ҳисларни тўғри тушуниб, илғаб ишлашганидан хурсанд бўламан.

— Ижодий сафарларда кўп бўласиз. Ватан туйғуси, унинг соғинчи, фахри, ўзга юрт тупроғида туриб ҳис қилган ҳаяжонларингизнинг ҳаммаси шеърга сиғмаса керак...

— Ўтган йили декабр ойида Турк дунёси аёллари иккинчи қурултойида қатнашдим. 52 туркийзабон мамлакатларнинг вакиллари қатнашган бу анжуманда Ўзбекистондан бир ўзим иштирок этибман. Аммо буни қарангки, мен етти кун давомида ўзбек номим билан президиумдан тушмадим. Дунё аёллари ўзбекларга қизиқиб қолишганидан ҳаяжонда эдим. Ҳатто, мен кийган атласни кўз-кўз қилишиб, ўзбекнинг ўз матоси ҳам бор-а, деб олқашганини айтмайсизми? 90-йилларда Сурияда бўлганимда мени «русия аёли» деб таништиришганди. Бу икки ҳолатни солиштириб, истиқлолнинг нима эканини дил-дилимдан англайман. Бизни кўкларга кўтариб, дунёларга олиб чиқаётган юртбошимизга узоқ умр тилайман... Беихтиёр, турмушидан нолиб, дунёларга айюҳаннос солаётган айрим юртдошларим, тинч кунларимизга тазйиқ қилмоқчи бўлганларга нафратим ошади. Бир шеъримда ёзгандим:

Сабрим менинг
шу дунёда,
Жабрим менинг
шу дунёда.
Кетар бўлсам қайга кетай,
Қабрим менинг
шу дунёда, — деб.

Ҳақиқатан ҳам ота-онамизнинг қабри бор шу тупроқда. Биз ўз тупроғимизни гулга, шон-шавкатга буркашимиз керак. Ёмонини яшириб, яхшисини ошириб яшашимиз даркор. Қолаверса, четдан биров келиб бизга яхши ҳаёт яратиб бермайди. Отабоболаримиз ҳам оила сирини достон қилишни ўзларига ор билганлар. Ниятим, касбини севган одамлар кўпайсин. Бир санъаткорнинг «Саҳнани ташлаб кетсангиз, қийинчиликлардан қутуласиз» деган маънодаги гапга «Шу саҳнага чиққунча ғишт қуйдим, пахса урдим» деб жавоб берганини эшитганман.

— Ижодий кайфиятингиз, келгуси режаларингиз билан ўртоқлашсангиз.

— Болалигимдан бугунгача газета атрофида, қоғоз қоралаб, ижодкору иқдидорлиларни саралаб яшаяпман. Раҳматли Шавкат Раҳмон «Умида, нега бунча бахтиёр дард билан шеър ёзасиз-а!» деган эди бир китобимга муҳаррирлик қила туриб. Энди эса ўша кунларимни орзиқиб эслайман. Йиллар ўтгани сари юрагингиз ҳувиллаб қолаверар экан... Йўқотишлар йўлидан шеър топиб оламан баъзан. Ўндан ортиқ китобим чиқди. Демак китобларим ҳам бисёр, топгану йўқотганларим ҳам...

— Лекин барибир табиатан қувноқ кўринасиз. Кўзларингиз ҳамиша кулиб туради. Болалар газетасида ишлаган одам қаримаса керак-да?

— Билмасам... Бунга балки болалар кунида туғилиб, болалар оламида яшаётганим ҳам сабабдир. Чунки, болалар ошкора йиғлаб, ошкора кулишни билишади. Мен ҳам ичимда сир сақлай олмайман. Нозик томоним ҳам шунда. Эҳтимол шундандир, самимиятим устунлигидан оламга очиқ қараб, одамларга қувонч ва ташвишларимни очиқ юктириб юришим.

— Илоҳим шундай бўлиб қолинг. Фарзанду набираларингиз ҳам — «Тонг юлдузи» нусхаларидек кўпайсин. Боласини тўгарагингизга етаклаб келаётган ота-оналар бор экан, янги алифбодаги китоблар нега кам, деб куюниб юрган катталар барқарор экан, республика болалари ва ўсмирларининг газетаси ўз миллионларига етиб олади деб умид қиламиз.

Суҳбатни «Миллий тикланиш» мухбири Зумрад ВАҲОБОВА ёзиб олди.

Шеърга сиғмаган гаплар

Сўз одамнинг жонини олиши мумкин,
Гўёки у кескир қилич, энг кескир қилич.
Сўзлаётганларга инсоф берсин.

***

Бу сенга берилган энг оддий жазо,
Энг оддий, лекин, энг олий.

***

Қийин, жуда қийин, бемор одамнинг ёнида бўлиш жуда оғир. Айниқса, у энг яқин кишинг бўлса. Қўлингдан ҳеч нарса келмаганидан кейин, сохта табассум қилиб, ҳол-аҳвол сўраган бўласан. Ўзингни еб қўйсанг ҳам ҳеч нарсани ўзгартира олмайдиган ожиз одам боласи эканлигингни ана шунда ҳис қиласан. Дарднинг олдида шоҳ ҳам гадо. Лаганбардорлик қилиб, қисматга пора тутқазолмайсан, зоринг ҳам, зўринг ҳам бир пул. Шу дамда тақдирдан ортиқ ҳақиқатгўй, адолатпарвар топилмайди. Кулсанг ҳам, сочингни юлсанг ҳам парво қилмайди у. Беморлик — биродарингнинг бошига тушган синов. Тани бошқа дард билмайди, деб шуни айтсалар керак. Қанчалар аччиқ бўлмасин, тан олишимиз керак, бошқа йўл ҳам йўқ. Ҳар ким ўзининг гўрига ўзи тушади.

***

Узоқ машаққатлардан сўнг ушалган орзу майдалаб, эзғилаб ёққан ёмғирдан кейин чиққан қуёшга ўхшар экан.

***

Эртага нима бўлишини билмайман.

Балки шунинг учун яшаётгандирман, нимадандир умидвор. Эртага нима бўлишини билмайман. Фақат бир нарсани биламан. Эртага яна эртагани кўришни истайман.

***

Қанот керак менга, худди қушларникидай.

Фақат қушларга ўхшаб, узоқ ўлкаларга қиладиган парвозим ҳалокат билан тугамаса дейман.

***

Ёлғончи эмасман, баҳона қидирмайман. Лекин, рост гапни айтсам, кимдир мендан қаттиқ ранжийди.

— Нима қилай? Қандай йўл тутай?..

Икки ҳолда ҳам гуноҳкор бўламан.

Бошқа йўл тополмадим, индамадим. Атрофдагилар эса нимагадир тинмай мени калака қилишарди. Чидаб туролмадим. Гапирдим, жуда ёмон гапирдим. Икки йўлдан бормай, жимжитликда, сабр дарахтининг соясида ўтиргандим. Тош отишди, тош отавериб ҳаловатимни бузишди. Учинчи йўлдан юриб, катта, жудаям катта гуноҳ қилдим.

Гуноҳкор бўлиш шунчалар осон-а?!

Тавба қилдим, тавба.

***

Бу одамни ёмон одам деб эшитгандим.

Ишонмасдим.

Ҳозир аламзада хотини жиғибийрон бўлаяпти. Бақириб-чақириб, қарғанаяпти. Оиланинг бор ташвиши унинг гарданида ахир.

Бу киши эса кулади, кулиб-кулиб, яхши сўз билан аёлининг жонини олади. Унга фақат пул керак, унга текин қул керак.

Афсусланаман, у зиёли одам, олим одам.

Хўш, уни мен қайси қаторга қўшай?

Ёмонларгами, ё...

***

Нима излаяпсан бекорчиликдан?

***

Ҳаётда энг муҳим нарса — ким бўлиб яшаш, ким билан яшашдир.

***

Дам олиш кунида дам олганинг йўқ...

***

Йиллар еб қўйдими ҳаяжонимни?

Сесканмаяпман.

Яшаб юрибманда аяб жонимни.

Уйғонолмаяпман.

Уйқу ичидаги тушим ширин. Мазали, худди хаёлларимдай. Бемаза гап-сўзлар, уйғонганингда сени кутаётган учрашувлар, кеча айтилмай қолган гаплар, ёқимсиз давраларга дуч келишингни ўйлаш нақадар даҳшат, кўнгилжон. Ғафлат бўлса ҳам уйқу яхшига ўхшайверади.

Йўл тўла тузоқ, борар манзилим узоқ.

Хайриятки, ҳушёр йўловчиман. Кўнглимнинг кўчаси кенг, юрагим ҳам тор эмас. Умрим йўлларида, ҳаётим сўқмоқларида тўғри йўл излаб юрибман. Юравериб, оғримаган оёғимга ташаккур.

***

Бу одамни ҳамманикига ўхшаган қўллари ёки оёқлари эмас, ўтирган курсиси боқади.

***

У йиғлашни билади фақат, сен эса кулишни. Менинг эса кўрганим, билганим ғалати мутаносиблик.

Яшира олмайман ҳайратларимни, қандай яшаш мумкин шу ҳолда бирга?!

***

Кўплар гапиришни яхши кўради. Сўзни сарфлайверар бўлар-бўлмасга. Ахир ундан арзон нарса йўқ, ҳар қадамда топилади у. Кўпинча текинга тарқатилар сўз. Арзоннинг шўрваси татимайди-да, ҳавога учади бекорчи гаплар.

Лекин бир нарсани унутмаслик керак!

СЎЗДЕК БЕБАҲО НАРСА ЙЎҚ БУ ОЛАМДА.

Гулбаҳор ОРТИҚХЎЖАЕВА.

Дастурхон кўрки

«Чумоли уяси» торти

Масаллиқ: 1 юмалоқ маргарин, 1/3 стакан сут, 2 та тухум, сода, туз, ун.

Тайёрлаш: хамирни гўшт қиймалагичдан ўтказиб, пишириб олинг. Сўнгра, крем билан аралаштириб, «тоғча» таклига келтирилади.

Крем тайёрлаш: Узоқ вақт қайнатилган 1 банка қуйилтирилган сутни 200 гр сариёғ билан аралаштирилади.

Маслаҳатхона

Карамнинг хосияти

Карам таркибида саратон касаллигига қаршилик кўрсатувчи изотиоцианат моддаси бор экан. Хитойда ўн саккиз минг киши устидан тадқиқот ўтказилганда, организмида бу модда мавжуд бўлган одамларнинг саратонга чалиниш эҳтимоли 36% камайиши аниқланди. Шанхайликлар кўп чекишса ҳам европаликларга қараганда ўпка саратони ҳасталигига камроқ чалинишининг сабаби энди ойдинлашди. Кўп карам истеъмол қилишлари уларнинг жонига оро кирар экан.

Эркак ва... юрак!

Маълум бўлишича, 25—45 ёш оралиғида инфарктга чалинган эркакларнинг бошига бу дард кўпинча якшанба ёки байрам куни тушар экан. Сабаби, ташвишлар, зўриқишларга тўла меҳнат ҳафтасидан кейин улар бу пайтда ўз билганларича дам олишга интилишади. Яъни, спорт залларига боришади, меъёридан ортиқ еб-ичишади. Оқибатда юрак дош бера олмайди. Ёши 55 дан ошган эркакларнинг аксарияти душанба куни инфарктга чалинар экан. Сабаби, узоқ йиллик узлуксиз иш фаолиятидан кейин улар қаттиқ чарчашади. Янги ҳафта бошида «Уфф! Яна ўша асаббузар ишга бориш керакми?» деб юраклари сиқилади.

Шунинг учун аёллар эрларининг ёшига қараб ғамхўрлик қилишлари керак.

Газли сувнинг зиёни

Болалар иссиқ кунларда севиб ичадиган газли сувларнинг соғлиққа зиёни ҳам бор. Британиялик мутахассисларнинг аниқлашича, лимонад ичишни хуш кўрадиган болалар бошқа тенгдошларига қараганда тиш емирилиши касаллигига тезроқ чалинар экан. Сабаби, бундай ичимликларнинг аксарияти таркибида турли кислоталар бўлиб, улар тишнинг эмал қобиғига салбий таъсир қилади.

Дилрабо ЖУМАТОВА тайёрлади.

ДУШАНБА ТАЪБИРНОМАСИ

Душанба куни уйдан-уйга кўчмоқ яхшидир. Сабаби, ана шунда янги уй эгасининг қўлига молу давлат киради. Янги пичоқ тутмоқ яхши эмас. Душанбада қулоқ қичишса, қўлингизга ғойибдан келаётган бойликдан дарак. Кўзингиз учса, ғамдан халос бўласиз. Деҳқончилик ёки иморат қурилишини бошлаш ҳам яхши. Душанбада ғусл қилсангиз, юришмаётган ишларингиз ҳам бароридан келади. Бирор янги ишни бошлаш ҳам барокатли ниҳоя топади. Тирноқ олмоқ яхши, ризқ-рўзингиз зиёда бўлади. Душанбада меҳмондорчиликка бориш ҳам яхши, аммо бу кунда машриқ тарафга сафар қилманг, хатарли. Агар душанбада фарзанд туғилса, у ҳалол, ҳуру мусулмон бўлади. Исмини, агар ўғил бўлса, Аҳмад ё Муҳаммад, қиз бўлса Фотима қўйинг.

Юсуф алайҳиссалом таъбирномасидан

АЙТ, СЕГОҲНИ ЧАЛСИН!

Ривоят қилишларича, Тангри Таоло одамни яратгандан сўнг унга жон киргизмоқчи бўлибди. Аммо жон танага киргани сира ҳам кўнмаган экан. Шунда тангри фаришталарга куй чалишни буюрибди. Куйни тинглаб, сеҳрига маҳлиё бўлиб қолган жон одамнинг танасига қандай жойлашиб олганини сезмай қолган экан. Куй нима ўзи? Нега инсонни ўзига бир зумда асир айлайди? Таажжубки, ҳатто заҳарли илонлар ҳам куй тингласа, хотиржам бўлиб рақс туша бошлайди. Искандарнинг шохи борлигини билиб қолган чўпон, юрак сирларини чоҳга айтгандан сўнг, унинг оҳу-ноласи куй орқали элга ошкор бўлмадими?

Куй ҳеч қачон миллат танламайди. Куй ҳеч қачон таржима қилинмайди. Беихтиёр, И. Ғофуровнинг «Илтижо» китобидаги ушбу мисраларни эсладим.

"Маконни ташлаб кетар бўлсанг,
айт, кетар олдингдан Сегоҳни чалсинлар.
Сегоҳ кетаётган одамнинг қадамларини таъқиб қилади.
У йиғланмаган йиғи
Тўкилмаган кўз ёш.
Сен мабодо, янги маконга кириб борсанг,
янги маконга илк қадам қўйганингда, айт,
Сегоҳни чалсинлар.
Сен эмас аввал Сегоҳ қадам қўйсин янги маконга.
Дўст қошига суҳбатга отланяпсан —
аввал тингла Сегоҳни.
Қанча боғларга кирдинг,
хотиралар қолди баридан.
Сен хотираларингни айтиб беришдан олдин
албатта, Сегоҳни тингла.
Инжиқлик бўлиб туюлмасин сенга —
Сегоҳ ҳар ҳолда
сендан қарироқдир
сендан доноророқдир".

Мунгли куй навоси янграгунча руҳингизни аллақандай туйғу қамраб олади. Гўё кифтингиздан қанотлар ўсиб чиққандек, оёғингиз ердан узилади-ю, парвоз қила бошлайсиз. Куйга ошно қалбдан ҳеч қачон эзгулик йироқ бўлмайди.

Ҳамиша яхши куй сизга ҳамроҳ бўлсин. Муродингизга етинг.

Муҳиддин АБДУЛСАМАД.

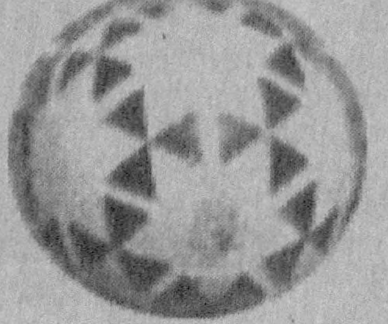

МИЛЛИОНЛАР ЎЙИНИ ФОЖИАЛАРИ

Футбол — миллионлар ўйини эканлигини ҳамма билади. Бу ўйиндан баҳра олмаган ва ёшлигида тўп тепиб, кўча чангитмаган инсон топилмаса керак. Аммо жанг қурбонсиз бўлмаганидек, бу ўйинда ҳам гоҳ-гоҳида фожиалар учраб туради. Ушбу спорт турида бўлиб ўтган нохуш ҳолатлардан сизга айрим мисоллар келтирамиз.

1958 йил — "Манчестер Юнайтед" жамоасининг Европа чемпионлари кубок ўйинларига олиб кетаётган самолёт ҳалокатга учраб, 8 та футболчи, жамоанинг уч аъзоси, 8 та журналист ва беш экипаж аъзолари ҳалок бўлишган.

1964 йил — Перунинг Лима шаҳридаги "Наим ас-Сажаф" ўйингоҳида бўлган тартибсизликлар оқибатида 312 киши ҳалок бўлиб 500 таси жароҳатланган.

1971 йил — "Рейнжерс — Селтик" футбол жамоалари ўртасидаги ўйин пайтида "Айброкс Парк" майдонида киритилган тўп учун хурсанд бўлаётган мухлисларнинг оғирлигидан улар ўтирган цемент ўриндиқлар қулаб тушиб, 66 киши ҳалок бўлган, 150 таси қаттиқ жароҳатланган.

1979 йил — "Пахтакор" жамоасининг 17 нафар ўйинчиси собиқ иттифоқ чемпионати ўйинларига кетаётганда авиаҳалокат юз берган ва барча ўйинчилар, самолёт экипажи қурбон бўлган.

1982 йил — Москванинг "Спартак" ва Голландиянинг "Хаарлем" жамоалари ўйини пайтида юз берган тартибсизликлар оқибатида 300 дан ортиқ мухлислар ҳаётдан кўз юмдилар.

1985 йил — Англиянинг "Ливерпул" ва "Ювентус" жамоаларининг Европа чемпионлари кубок ўйини чоғидаги ғалаён туфайли 39 киши ҳалок бўлган, 400 га яқин одам жароҳатланган.

1988 йил — Триполи ўйингоҳидаги Ливия ва Мальта ўртасидаги ўйинда минбарнинг қулаб тушиши оқибатида 30 киши ҳалок бўлган.

1989 йил — "Ливерпул" ва "Ноттингем форест" жамоаларининг Англия кубоги ўйинларининг ярим финалидаги тартибсизликлар туфайли 95 киши ҳалок бўлиб, 200 га яқин одам жиддий жароҳат олган.

1990 йил — "Ливерпул" жамоаси ўйини вақтида юқорида томоша қилаётган одамлар қизиқиб, пастга тушаётганларида, пастдагилар панжарага қисилиб, кўпчилиги ҳалок бўлган.

1992 йил — "Бастия" ва "Марсел" жамоалари ўйини бошланмасдан минбар қулаб тушган ва 15 та одам ҳалок бўлиб, 1300 нафари жароҳатланган.

2000 йил — "Женоа" ва "Интер" жамоалари ўйинида кўккисдан юқоридаги бетон пастга синиб тушиб, 3 та одам ҳалок бўлиб, бештаси жароҳатланган.

2002 йил — "Галатасарой" ва "Лидс" жамоаларининг УЕФА кубогидаги баҳсидан сўнг бўлган тартибсизликлар оқибатида 2 инглиз ва 1 турк фуқароси ҳалок бўлиб, бир нечта ишқибозлар тан жароҳати олганлар.

Сунnатилла ИСЛОМОВ тайёрлади.

Оҳангарон Далварзин ирригация тизими бошқармаси қуйидаги районларда ишлаш учун

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ПИСКЕНТ ТУМАНИДА

К — 700 *трактори ҳайдовчиси - 2 та ўрин. Ойлик маош 50 минг сўм*

Т — 150 *трактори ҳайдовчиси - 2 та ўрин. Ойлик маош 50 минг сўм*

Бульдозер *ҳайдовчиси - 2 та ўрин. Маош ишбай*

ЮМЗ ЭО — 2621 *ҳайдовчиси - 2 та ўрин. Маош ишбай*

Экскаватор *машинисти - 2 та ўрин. Маош ишбай*

БЎКА ТУМАНИДА

Экскаватор *машинисти - 2 та ўрин. Маош ишбай*

БЕКОБОД ТУМАНИДА

Экскаватор *машинисти - 1 та ўрин. Маош ишбай*

ОҲАНГАРОН ТУМАНИДА

Экскаватор *машинисти - 1 та ўрин. Маош ишбай*

МАНЗИЛ: Пискент тумани, Тўйчи Полвон кўчаси 1-уй.

Телефонлар: 52-253, 52-806.

Milliy tiklanish

Муассис: Миллий тикланиш демократик партияси

Бош муҳаррир: Иброҳим ҒАФУРОВ

Нашр муҳаррири: Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ

Телефонлар: қабулхона — 133-67-51, бўлимлар —136-56-80, 136-58-73

Газета 014-рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма: Г — 930. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

Газета IBM компютерида терилди ва саҳифаланди. Саҳифаловчи: Раъно ИСМАИЛОВА

Босишга топшириш вақти 20.00

Нашр кўрсаткичи — 158

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32 уй

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй

Босишга топширилди 20.00